

SIHTASUTUS SAARE ARENDUSKESKUS

Saare maakonna ettevõtluskeskkonna ülevaade 2020-2022

2023

Sisukord

Sisukord	2
1. Maakonna üldkirjeldus	3
1.1 Rahvastik	4
1.2 Tervena elada jäänud aastad	7
2. Ettevõtluskeskkonna mõjurid	10
2.1 Tööjõud	10
2.2 Brutopalk JA KINNISVARA HIND	11
2.3 MUUD MAJANDUSE ÜLDNÄITAJAD	13
2.4 Haridus	14
3. Ühendused ja turism	16
3.1 Praamide üleveo statistika	16
3.2 Lennuliiklejate statistika	17
3.3 Majutusstatistika	17
3.4 Fiiberoptilise kaabliga ühendatud majapidamiste osakaal.....	20
4. Ettevõtluse näitajad	22
4.1 Ettevõtete arv	22
4.2 Töötajate arv	23
4.3 Tööjõukulud.....	25
4.4 Müügitulu	26
4.5 Ärikasum.....	28
4.6 Lisandäärtus	29
4.7 Lisandväärtus töötaja kohta.....	30
4.8 Eksport	32
4.9 Ettevõtete piirkondlik jaotumine ja olulisemad ettevõtted	34
5. Majandussektorite ja tegevusalade ülevaade	38
5.1 Toiduainete tootmine	38
5.2 Muude transpordivahendite tootmine	38
5.3 Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	39
5.4 Puidutöötlemine	40
5.5 kummi-, plastitoodete ja mineraalide tootmine.....	40
5.6 Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	41
5.7 Jae- ja Hulgikaubandus	41
5.8 Ehitus	42
5.9 Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	43
5.10 Veondus ja laondus.....	43
5.11 Majutus ja toitlustus	44

Saateks

Majandusanalüüsi eesmärk

Käesolev majandusanalüüs on koostatud eesmärgiga anda põhjalik ja üksikasjalik ülevaade Saare maakonna majanduslikust olukorrast ja arengutest. Erinevalt tavapärasest üldistest majandusanalüüsides keskendub see dokument spetsiifiliselt Saare maakonna majanduslikule struktuurile ja dünaamikale, tuues esile piirkondlikud eripärad ja majandusliku potentsiaali.

Metoodika ja andmeallikad

Käesolev analüüs baseerub kättesaadavatel andmetel ja eeldab nende andmete usaldusväärsust kuna kasutatakse riiklike andmebaase.

Analüüsi peamiseks andmeallikaks on Äriregistri andmebaas, mis sisaldab Saare maakonna ettevõtete majandusandmeid ajavahemikust 2020–2022. Ettevõtted on kategoriseeritud nende põhitegevusala EMTAK koodide alusel, mis annab ülevaate tegevusalade jaotusest. Kui võrrelda käesoleva analüüsi andmeid Statistikaameti andmetega, tuleb arvestada, et Statistikaameti andmetes on peamiselt kajastatud ettevõtteid, kus on töötajaid 20 või enam.

Ettevõtluskeskkonna mõjurite, ühenduste ning turismi kirjeldamiseks on antud analüüsis kasutatud Statistikaameti avalikult kättesaadavaid andmeid.

On oluline märkida, et analüüsist on välja jäetud sihtasutused, mittetulundusühendused ning füüsilisest isikust ettevõtjad.

Äriregistrist saadud andmed on 6.11.2023 seisuga ja kajastavad perioodi 2020-2022.

Analüüsi piirangud ja eeldused

Valdkonna nimetused vastavad EMTAK tähistusele ja sõnastusele. Teatud joonistel ja tabelites on kasutatud mõningaid lühendeid, näiteks „Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine, v.a mööbel; õlest ja punumismaterjalist toodete tootmine“ on ülevaates nimega „Puidutöötlemine“.

Saare maakonda ei ole registreeritud kõik maakonnas tegutsevad ettevõtteid, mistõttu nende majandusnäitajad ei sisaldu käesolevas ülevaates. Näiteks suured Jae- ja hulgikaubanduse ketid.

On oluline märkida, et majandusaasta aruannete analüüsimisel oli Äriregistri andmestikus 2029 andmerida, mille kohta puudus EMTAK tähistus. Tähistuse puudumise tõttu ei ole neid võimalik kategoriseerida ettevõtlussektorite järgi ja seega on nad jäänud välja järgmistest tabelitest ning joonistest:

1. Müügitulu
2. Ettevõtete arv
3. Töötajate arv
4. Tööjõukulu
5. Ärikasum
6. Lisandväärtus
7. Lisandväärtus töötaja kohta

Kuigi EMTAK koodita ettevõtete arv on suur, siis selliseid ettevõtteid, kus ärikasum/kahjum ei olnud 0, töötajate arv ei olnud 0, tööjõukulud ei olnud 0, põhivarade kulum ei olnud 0 ja kellel oli müügitulu, oli üks. Statistiliselt ei oma EMTAK väärtuseta andmereal majandusülevaate ja ettevõtlusstruktuuri koostamisel olulist rolli.

1. Maakonna üldkirjeldus

Saare maakond koosneb Saaremaast, mis on Eesti suurim saar ja mitmest väiksemast saarest, sealhulgas Muhu, Ruhnu, Abruca ja Vilsandi. 2022. aastal oli Saare maakonna elanike arv 31 292, mis moodustas 2.4% Eesti elanikkonnast.¹

Saare maakonna ettevõtluses on domineerivad valdkonnad Töötlev tööstus, Jae- ja hulgikaubandus, Ehitus ning Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük. Töötajate arvu poolest on kõige suurema mõjuga just Töötlev tööstus, mis on kaks korda suurema tööjõuvajadusega kui Jae- ja hulgikaubandus. Ekspordi poolelt domineerib Soome, millele järgnevad Saksamaa ja Rootsi.

Saaremaa on populaarne turismisihtkoht, mida külastab uuesti 35% välismaistest ja 95% kodumaistest turistidest. Saaremaal on mitmeid ajaloolisi vaatamisväärsusi, sealhulgas Kuressaare piiskoplinnus.²

Kokkuvõttes on Saare maakond ja eriti Saaremaa saar oluline piirkond nii Eesti kultuuris kui ka majanduses, olles tuntud oma ainulaadse looduse, rikka ajaloo ja elava kultuuripärandi poolest.

1.1 RAHVASTIK

Perioodil 2018-2022 on Eesti elanike arv (Tabel 1) olnud selges kasvutrendis (3,2%). Samas tuleb välja tuua, et valdav osa antud kasvust on tulnud 2022. aasta teisest poolest alates, kui Eestisse saabusid Ukraina sõjapõgenikud. Maakondadest on enim kasvanud Harjumaa ja Tartumaa, vastavalt 6,7% ja 6,2%. Kui näiteks mitte arvestada Harju ja Tartu maakondade kasvu, siis on Eesti rahvaarv tervikuna olnud 2018-2022 isegi kerges langustrendis. Suhteliselt kõige enam on kahanenud rahvaarv Hiiu, Võru ja Põlva maakondades. Kui Saare maakonnas on antud perioodil olnud rahvaarv üsnagi stabiilne, siis aastatel 2021-2022 on see oluliselt kahanenud, rohkem kui 1700 elaniku võrra.

Tabel 1. Elanike arv Eesti maakondades 31. detsembri seisuga ja selle muutus aastatel 2018-2022.
Allikas: Statistikaamet

	2018	2019	2020	2021	2022	2022-2018 muutus
Harju maakond	598 059	605 029	609 515	614 561	638 076	6,7%
Hiiu maakond	9 387	9 315	9 381	8 497	8 474	-9,7%
Ida-Viru maakond	136 240	134 259	131 913	132 736	133 358	-2,1%
Jõgeva maakond	28 734	28 442	28 082	27 857	27 739	-3,5%
Järva maakond	30 286	30 174	29 817	29 693	30 072	-0,7%
Lääne maakond	20 507	20 444	20 285	20 227	20 688	0,9%
Lääne-Viru maakond	59 325	58 862	58 402	58 709	59 608	0,5%
Põlva maakond	25 006	24 647	24 473	23 989	24 036	-3,9%
Pärnu maakond	85 938	86 185	85 760	85 705	87 418	1,7%
Rapla maakond	33 311	33 282	33 116	33 529	34 038	2,2%
Saare maakond	33 108	33 083	33 032	31 292	31 919	-3,6%
Tartu maakond	152 977	153 317	153 912	157 758	162 390	6,2%
Valga maakond	28 370	28 204	27 962	27 650	28 114	-0,9%
Viljandi maakond	46 371	46 161	45 877	45 411	45 637	-1,6%
Võru maakond	35 782	35 415	34 898	34 182	34 317	-4,1%
Kokku	1 323 401	1 326 819	1 326 425	1 331 796	1 365 884	3,2%

¹ Saaremaa - Wikipedia

² Saaremaa - Wikipedia

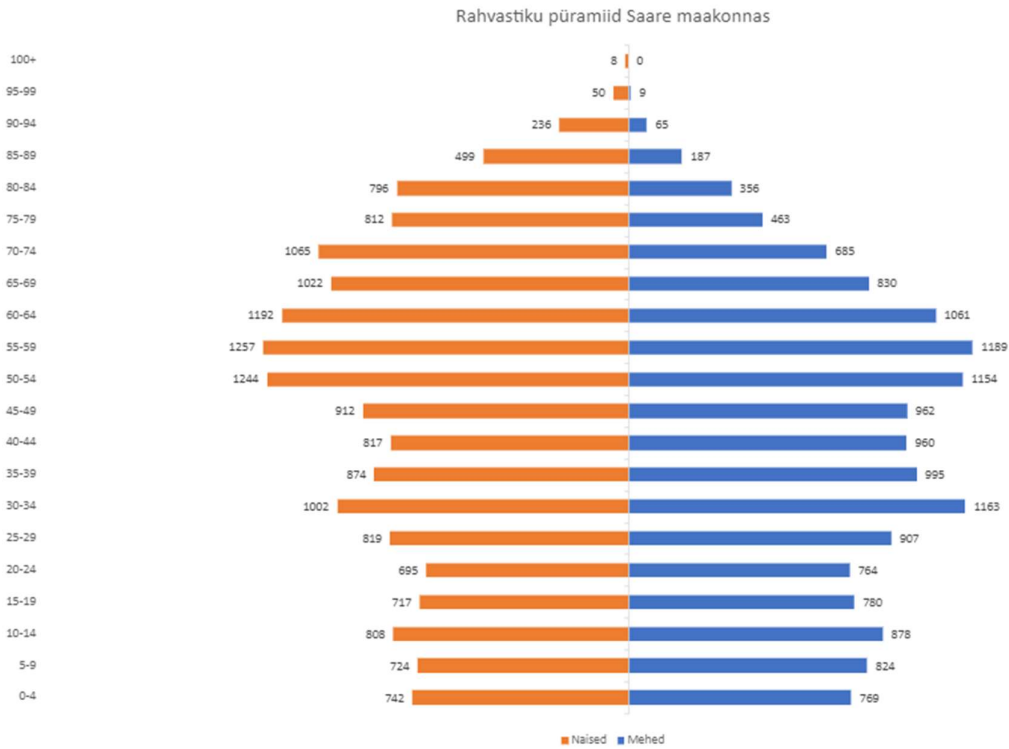
Oluline näitaja, mida on tarvilik jälgida, kui analüüsida maakonna jätkusuutliku arengu tagamist, on laste arv (0-19 aastased). Perioodil 2019-2022 on Eestis tervikuna 0-19 aastaste absoluutarv stabiilselt kasvanud ning sarnane on olnud trend ka Saare maakonnas (Tabel 2). Positiivne on asjaolu, et samas tempos laste koguarvu kasvuga on suurenenud ka laste osakaal kogurahvastikust (Tabel 3). Saare maakonnas on perioodil 2019-2022 kasvanud 0-19 aastaste osatähtsus kogu elanike arvust 18,7 protsendilt 19,9 protsendini. Ainus maakond Eestis, milles on laste osakaal kogurahvastikust vähenenud, on Ida-Viru.

Tabel 2. Laste arv (0-19 aastased) Eesti maakondades ja selle muutus aastatel 2019-2022. Allikas: Statistikaamet

	2019	2020	2021	2022
Harju maakond	131 042	133 411	134 943	136 281
Hiiu maakond	1 499	1 494	1 464	1 456
Ida-Viru maakond	24 966	24 592	23 983	23 873
Jõgeva maakond	5 317	5 293	5 209	5 259
Järva maakond	6 010	6 005	5 986	6 018
Lääne maakond	3 959	4 035	4 064	4 062
Lääne-Viru maakond	12 367	12 366	12 328	12 326
Põlva maakond	4 649	4 632	4 666	4 690
Pärnu maakond	17 940	18 121	18 122	18 062
Rapla maakond	7 245	7 366	7 354	7 529
Saare maakond	6 181	6 224	6 261	6 242
Tartu maakond	35 934	36 630	36 958	37 372
Valga maakond	5 525	5 475	5 446	5 382
Viljandi maakond	9 190	9 181	9 225	9 180
Võru maakond	6 804	6 763	6 686	6 645
Kogu Eesti	278 628	281 588	282 695	284 377

Analüüsides detailsemalt Saare maakonna rahvastiku püramiidi ja 0-19 aastaste laste arvu dünaamikat (Joonis 1), siis on näha, et kõige rohkem on laste hulgas 10-14 aastaseid (1 686). Nooremate vanusegruppide laste arvukus on kahanevas trendis, kuid mitte märkimisväärselt. Antud fakti kinnitab samuti Statistikaameti sündide statistika, mille järgi oli Saare maakonnas periood 2009-2011 sündide osas rekordiliselt kõrge. Seejärel on toimunud mõningane langus, kuid alates 2018. aastast on sündide arv taas kasvama hakanud, kuid üldjoontes on püsib see aastast-aastasse suhteliselt kõikum. Perioodil 2020-2022 sündis Saare maakonnas iga-aastaselt vastavalt 324, 315 ja 314 last.

Joonis 1. Rahvastiku püramiid Saare maakonnas, 2022. aastal. Allikas: Statistikaamet

Tabel 3. Laste (0-19 aastased) osakaal kogu elanikkonnast Eesti maakondades ja selle muutus aastatel 2019-2022. Allikas: Statistikaamet

	2019	2020	2021	2022
Harju maakond	21,9%	22,1%	22,1%	22,2%
Hiiu maakond	16,0%	16,0%	15,6%	17,1%
Ida-Viru maakond	18,3%	18,3%	18,2%	18,0%
Jõgeva maakond	18,5%	18,6%	18,5%	18,9%
Järva maakond	19,8%	19,9%	20,1%	20,3%
Lääne maakond	19,3%	19,7%	20,0%	20,1%
Lääne-Viru maakond	20,8%	21,0%	21,1%	21,0%
Põlva maakond	18,6%	18,8%	19,1%	19,6%
Pärnu maakond	20,9%	21,0%	21,1%	21,1%
Rapla maakond	21,7%	22,1%	22,2%	22,5%
Saare maakond	18,7%	18,8%	19,0%	19,9%
Tartu maakond	23,5%	23,9%	24,0%	23,7%
Valga maakond	19,5%	19,4%	19,5%	19,5%
Viljandi maakond	19,8%	19,9%	20,1%	20,2%
Võru maakond	19,0%	19,1%	19,2%	19,4%
Kogu Eesti	21,1%	21,2%	21,3%	21,4%

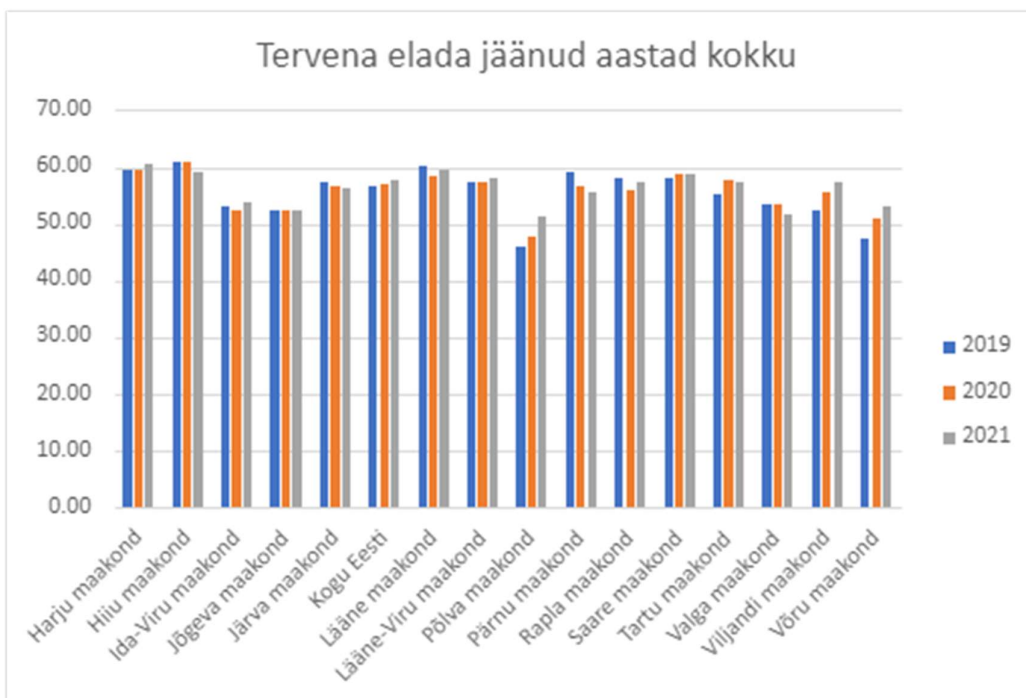
1.2 TERVENA ELADA JÄÄNUD AASTAD

Tervena elada jäänud aastad näitavad keskmist aastate arvu, mis inimene tõenäoliselt elab igapäevategevuse piiranguteta, kui suremus ja rahvastiku tervisenäitajad jäävad samaks³

Näitaja arvutamisel kasutatakse küsitlusest saadud infot, kui palju on inimestel olnud mõne terviseprobleemi tõttu piiratud igapäevategevus viimase kuue kuu jooksul. Arvesse lähevad ainult need vastused, kus inimene ütles, et tal ei ole terviseprobleemi tõttu üldse piiranguid olnud.

Tervena elada jäänud aastate statistika on oluline ettevõtluse vaatepunktist, sest see kajastab piirkonna üldist tervisetaset ja heaolu. Parema tervisega elanikkond tähendab vähem haiguspäevi ja suuremat tootlikkust. Kahaneva rahvastiku ja tööealise elanikkonna puhul on ettevõtjatel oluline teada, et on võimalus rakendada tööjõudu pikemalt. Kindlasti on see oluline näitaja ka omavalitsustele, sest kehvena tervisega inimesed vajavad tervishoiu teenuseid ja muid avaliku sektori toetusi rohkem. See tähendab, et võimekus investeerida piirkonda kahaneb. Ka investeeringute kaasamise vaatepunktist on see oluline näitaja, mida on võimalik väärtuspakkumistes kasutada, sest tervena elada jäänud aastate dünaamika võib mõjutada otsuseid, mis puudutavad investeeringuid.

Joonis 2. Tervena elada jäänud aastad alates sünnist. Allikas: Statistikaamet

Tervena elada jäänud aastate arv on Eestis tervikuna marginaalses kasvutrendis (1,4%). Samas on perioodil 2019-2021 erinevate maakondade puhul antud näitaja muutunud kohati väga erinevas suunas (Joonis 2). Näiteks on Lõuna-Eesti maakondadest Põlva, Võru ja Viljandi näidanud antud perioodil üle 10% kasvu. Samas on Võru ja Põlva maakondades kasvupotentsiaal ka kõige suurem, kuna nende näitajad on kogu

³ [Tervena elada jäänud aastad | Statistikaamet](#)

vaadeldava perioodi jooksul siiski kõige madalamad. Kõige enam on tervena elada jäänud aastad vähenenud Pärnu maakonnas ning seda 5,7% võrra.

Saare maakonnas on tervena elada jäänud aastate arv olnud stabiilselt kõrgem Eesti keskmisest (Tabel 4).

Vaadeldes eraldi meeste ja naiste tervena elada jäänud aastate arvu dünaamikat, siis on antud näitaja naiste puhul keskmiselt 3 aastat kõrgem. Samas kasvab meeste näitaja naiste omast kiiremas tempos (vastavalt 3,0% ja 1,3%). Saare maakonna meeste tervena elada jäänud aastate näitaja on sisuliselt samaväärne Eesti keskmisega ja kasvutempo on samuti sama (Tabel 5). Saare maakonna naiste näitaja on Eesti keskmisest kõrgem, kuid mõnevõrra üllatuslikult on perioodi 2019-2021 jooksul Saaremaa naiste tervena elada jäänud aastate arv pidevalt vähenenud ning langenud perioodi lõpuks tervelt 1 aasta võrra (Tabel 6). Täpsemaid põhjuseid tuleks edasi uurida ja selle analüüsi skoobist läheb see välja. Avalik sektor saaks siinkohal aidata üldise tervist toetava kampaniate korraldamisega, mis on suunatud just naistele.

Tabel 4. Tervena elada jäänud aastad, Saaremaa võrdluses Eesti keskmisega. Allikas: Statistikaamet

	2019	2020	2021
Eesti keskmine	55,44	55,70	56,23
Saaremaa	58,09	58,84	58,68
Saaremaa vs Eesti	4,8%	5,6%	4,4%

Tabel 5. Tervena elada jäänud aastad, mehed maakondades. Allikas: Statistikaamet

	2019	2020	2021	2021-2019 muutus
Harju maakond	57,79	57,88	59,21	2,5%
Hiiu maakond	59,74	60,22	57,16	-4,3%
Ida-Viru maakond	52,04	51,61	53,68	3,2%
Jõgeva maakond	47,96	49,41	51,94	8,3%
Järva maakond	55,02	53,39	52,82	-4,0%
Lääne maakond	56,20	56,33	59,42	5,7%
Lääne-Viru maakond	55,13	54,70	56,34	2,2%
Pärnu maakond	57,92	55,15	53,36	-7,9%
Rapla maakond	53,42	51,75	54,17	1,4%
Saare maakond	55,00	56,84	56,85	3,4%
Tartu maakond	53,45	56,01	56,28	5,3%
Valga maakond	51,65	50,67	49,58	-4,0%
Viljandi maakond	51,02	53,93	55,75	9,3%
Võru maakond	46,08	49,92	51,27	11,3%
Kogu Eesti	54,74	55,19	56,36	3,0%

Tabel 6. Tervena elada jäänud aastad, naised maakondades. Allikas: Statistikaamet

	2019	2020	2021	2021-2019 muutus
Harju maakond	60,74	60,89	61,83	1,8%
Hiiu maakond	61,24	61,14	61,19	-0,1%
Ida-Viru maakond	54,09	52,92	54,00	-0,2%
Jõgeva maakond	57,33	55,78	52,52	-8,4%
Järva maakond	60,22	60,70	60,19	0,0%
Lääne maakond	64,68	60,58	59,40	-8,2%
Lääne-Viru maakond	59,88	60,64	59,72	-0,3%
Põlva maakond	51,82	50,19	53,43	3,1%
Pärnu maakond	60,32	58,13	57,95	-3,9%
Rapla maakond	62,95	60,27	61,16	-2,8%
Saare maakond	61,66	61,07	60,44	-2,0%
Tartu maakond	56,90	59,18	58,02	2,0%
Valga maakond	55,69	56,33	53,79	-3,4%
Viljandi maakond	53,83	57,24	58,90	9,4%
Kogu Eesti	58,50	58,72	59,26	1,3%

2. Ettevõtluskeskkonna mõjurid

2.1 TÖÖJÕUD

Hõivatute arv oli Eestis järjepidevas langustrendis kuni 2022. aastani, mil tööturule sisenesid Ukraina sõjapõgenikud. Antud erakorralise olukorra tõttu on perioodil 2019-2022 hõivatute arv Eestis tervikuna kasvanud 0,9% (Tabel 7). Saare maakonnas on samal perioodil hõivatute arv langenud 3,7% ning tegemist on pigem keskmise näitajaga. Antud näitaja on Saaremaal kahanenud samas tempos üldise elanike arvu vähenemisega maakonnas (-3,6%).

Kõige rohkem on antud perioodil suurenenud hõivatute arv Viljandimaal (10,2%) ja Läänemaal (8,4%) ning kõige enim vähenenud Valgamaal (-18,5%) ja Jõgevamaal (-11,1%).

Tööhõive määr (Tabel 8) peegeldab ülal nimetatud trende ning antud näitaja dünaamikast on näha, et teatud maakondades on hõive jõudnud maksimumi lähedale ehk tööealisest elanikkonnast on hõivatud praktiliselt kõik, kes on võimelised tööturгу panustama. Enam kui 70% tööhõive määr on väga kõrge ja 2022. aastaks kasvas antud näitaja niivõrd kõrgeks ka Saare maakonnas. Oluline kasvuruum on vaid Valga (53,8%), Ida-Viru (54,9%) ja Põlva (58,2%) maakondades.

Tabel 7. Hõivatute arv maakondades 2019-2022. Allikas: Statistikaamet

	2019	2020	2021	2022	2022-2019 muutus
Hõivatute arv, tuhat	671,4	656,9	650,6	677,3	0,9%
Harju maakond	332,4	323,9	320,4	339,7	2,2%
Hiiu maakond	4,7	4,6	5,2	4,4	-6,4%
Ida-Viru maakond	59,1	55,5	56,3	54,6	-7,6%
Jõgeva maakond	13,5	13,3	12,2	12	-11,1%
Järva maakond	14,2	14	13,2	14	-1,4%
Lääne maakond	9,5	9,7	9,3	10,3	8,4%
Lääne-Viru maakond	27,1	26,8	26,1	25,3	-6,6%
Põlva maakond	10,3	9,7	10,2	10,1	-1,9%
Pärnu maakond	40,4	40,5	42,5	42,4	5,0%
Rapla maakond	16,3	16,5	14,7	16	-1,8%
Saare maakond	16,3	17,3	15,4	15,7	-3,7%
Tartu maakond	77,1	75,6	75,9	82,3	6,7%
Valga maakond	13	12,9	12,2	10,6	-18,5%
Viljandi maakond	21,6	21	20,9	23,8	10,2%
Võru maakond	15,9	15,6	16,1	16,1	1,3%

Tabel 8. Tööhõive määr maakondades 2019-2022. Allikas: Statistikaamet

	2019	2020	2021	2022	2022-2019 muutus
Tööhõive määr, %					
Harju maakond	74,8	71,9	71,5	74,3	-0,7%
Hiiu maakond	63	62,2	71,6	70,8	12,4%
Ida-Viru maakond	57,6	54,6	56,1	54,9	-4,7%
Jõgeva maakond	62,9	62,7	61,2	60,7	-3,5%
Järva maakond	63,2	62,6	60	64,9	2,7%

Lääne maakond	62,1	64	63,8	70,5	13,5%
Lääne-Viru maakond	61,6	61,5	62,2	60,7	-1,5%
Põlva maakond	54,9	52,6	56,2	58,2	6,0%
Pärnu maakond	64,3	64,5	67,7	70,7	10,0%
Rapla maakond	66,1	67	61,6	66,3	0,3%
Saare maakond	65,5	69,6	63,7	70,5	7,6%
Tartu maakond	69,8	68,4	67,9	71,5	2,4%
Valga maakond	61,8	61,5	56,9	53,8	-12,9%
Viljandi maakond	63,1	61,5	62,8	70,4	11,6%
Võru maakond	59,4	59	61,3	63,3	6,6%

2.2 BRUTOPALK JA KINNISVARA HIND

Keskmine brutokuupalk on Eestis perioodil 2019-2022 olnud stabiilses kasvutrendis ja suurenenud 14,2% (Tabel 9). Sarnaseid kasvunumbreid on näidanud enamus maakondasid, muuhulgas ka Saaremaa (15,2%). Mõnevõrra erandlikud ja väikese kasvumääraga on olnud Hiiumaa (4,8%), Järvamaa (6,6%) ja Valgamaa (7,1%). Kõige enam on perioodil 2019-2022 kasvanud keskmine palk Pärnumaal (22,9%). Analüüsisides detailsemalt Saare maakonna keskmise brutokuupalga muutust, siis võib lisaks välja tuua positiivse trendi – nimelt on Saaremaa ja Eesti keskmise palga suhe vaadeldava perioodi vältel kasvanud (Tabel 10). 2019. aastal oli Saare maakonna keskmine palk 91,8% Eesti keskmisest, kuid 2022. aastal juba 95,4%.

Tabel 9. Keskmine brutokuupalk maakondades 2019-2022. Allikas: Statistikaamet

	2019	2020	2021	2022	2022-2019 muutus
Keskmine brutokuupalk, eurot	1179 €	1213 €	1298 €	1386 €	14.2%
Harju maakond	1531 €	1588 €	1694 €	1834 €	15.5%
Hiiumaa maakond	993 €	1063 €	1194 €	1114 €	4.8%
Ida-Viru maakond	1147 €	1161 €	1202 €	1387 €	19.5%
Jõgeva maakond	1066 €	1145 €	1241 €	1295 €	13.1%
Järva maakond	1192 €	1282 €	1340 €	1367 €	6.6%
Lääne maakond	1274 €	1155 €	1308 €	1329 €	15.1%
Lääne-Viru maakond	1095 €	1181 €	1256 €	1395 €	18.1%
Põlva maakond	1140 €	1229 €	1207 €	1374 €	11.8%
Pärnu maakond	1172 €	1147 €	1280 €	1410 €	22.9%
Rapla maakond	1200 €	1199 €	1277 €	1376 €	14.8%
Saare maakond	1082 €	1148 €	1247 €	1322 €	15.2%
Tartu maakond	1426 €	1447 €	1550 €	1690 €	16.8%
Valga maakond	1058 €	1106 €	1205 €	1185 €	7.1%
Viljandi maakond	1201 €	1188 €	1285 €	1418 €	19.4%
Võru maakond	1113 €	1169 €	1192 €	1295 €	10.8%

Tabel 10. Saare maakonna ja Eesti keskmise palga suhe perioodil 2019–2022. Allikas: Statistikaamet

	2019	2020	2021	2022
Saare keskmine brutokuupalk, % Eesti keskmisest	91.8%	94.6%	96.0%	95.4%

Tabelis 11 on kajastatud maakondade korterite keskmise ruutmeetri müügihinna suhe vastava maakonna keskmisesse brutokuupalka. Täpsemalt näitab antud suhtarv kui suurt osa brutopalgast on vaja, et osta korterist 1 m² ehk kui taskukohaste hindadega on korterid piirkonnas arvestades keskmist brutosissetulekut. Kõige suurema osa oma palgast peavad korterit ostes välja käima Harju, Tartu ja Pärnu maakondade elanikud. Tegemist on ka ainsate maakondadega, mille puhul ei piisa ühe kuu keskmisest brutokuupalgast, et osta 1 ruutmeeter. Samas on jätkuva kinnisvara hinnaralli tingimustes vastav suhtarv kogu Eestis perioodi 2020-2022 stabiilselt kasvanud. Kõige kiiremini on kasvanud antud näitaja Hiiu (69%), Rapla (52%) ja Järva (52%) Jõgeva (51%) maakondades. Kõige aeglasemalt on korteri hind võrdluses keskmise palgaga kasvanud Ida-Viru (11%), Tartu (16%), Saare (18%) ja Harju (19%) maakondades. Viimasest neljast maakonnast kuulub Harju, Tartu ja Saare keskmine korteri ruutmeetri müügihind ka nelja kõrgeima hinnatasemega maakonna hulka (Tabel 12). Sellest tulenevalt on nende maakondade hinnataseme aeglasem kasv ka seletatav. Ida-Viru aeglane hinnakasv on erandlik. Vaadeldes erinevate maakondade keskmist brutokuupalka (Tabel 9) on Saare maakonna korterite hinnatase oluliselt kõrgem, kui paljudes teistes maakondades, kus on sarnane palgatase. See näitab, et piirkond on keskmisest oluliselt atraktiivsem ning Saare maakonna korterite osas on nõudlus tugev ja see viib omakorda hinda üles.

Tabel 11. Keskmise korteri ruutmeetri müügihinna suhe maakonna keskmisesse brutokuupalka maakondades 2020–2022. Allikas: Statistikaamet ja Maa-amet

Ruutmeeter/brutokuupalk	2020	2021	2022
Harju maakond	1.24	1.29	1.46
Hiiu maakond	0.37	0.39	0.62
Ida-Viru maakond	0.23	0.25	0.25
Jõgeva maakond	0.19	0.25	0.29
Järva maakond	0.24	0.28	0.37
Lääne maakond	0.51	0.62	0.73
Lääne-Viru maakond	0.31	0.36	0.39
Põlva maakond	0.26	0.32	0.38
Pärnu maakond	0.91	0.96	1.12
Rapla maakond	0.40	0.44	0.60
Saare maakond	0.68	0.78	0.80
Tartu maakond	1.04	1.09	1.20
Valga maakond	0.21	0.26	0.29
Viljandi maakond	0.44	0.51	0.67
Võru maakond	0.35	0.45	0.49
Kokku keskmine	0.52	0.58	0.68

Tabel 12. Keskmise korteri ruutmeetri müügihind maakondades perioodil 2020–2022. Allikas: Maa-amet

Ruutmeetri müügihind, eurot	2020	2021	2022
Harju maakond	1963	2177	2685

Hiiu maakond	390	465	693
Ida-Viru maakond	264	303	351
Jõgeva maakond	222	311	380
Järva maakond	310	376	501
Lääne maakond	594	813	970
Lääne-Viru maakond	365	457	548
Põlva maakond	317	389	517
Pärnu maakond	1044	1226	1574
Rapla maakond	474	564	825
Saare maakond	776	966	1053
Tartu maakond	1498	1691	2035
Valga maakond	229	317	339
Viljandi maakond	526	657	943
Võru maakond	407	541	632
Kokku keskmine	625	750	937

2.3 MUUD MAJANDUSE ÜLDNÄITAJAD

Üldlevinud makroökonomiline näitaja erinevate piirkondade majandusarengu võrdlemiseks on sisemajanduse kogutoodang (SKP) elaniku kohta. Eesti maakondade SKP elaniku kohta on püsinud perioodi 2019-2021 vältel võrdlemisi stabiilne (Tabel 13). Harju maakonna näitaja on ülejäänud Eestist oluliselt kõrgemal ning ainult Tartumaa püsib enam-vähem Eesti keskmise lähedal (95,1%). Kõikide Lääne-Eesti maakondade näitaja on 60% ümber – Hiiumaal on kõrgeim näitaja (65,6%) ning Läänemaal madalaim (60,4%).

Tabel 13. SKP elaniku kohta maakondades 2019-2021. Allikas: Statistikaamet

SKP elaniku kohta, % Eesti keskmisest	2019	2020	2021
Harju maakond	136,3	137	137,3
Hiiu maakond	57,5	60,0	65,6
Ida-Viru maakond	64,2	58,3	58,0
Jõgeva maakond	57,0	59,9	58,9
Järva maakond	74,0	70,6	70,2
Lääne maakond	61,5	61,7	60,4
Lääne-Viru maakond	68,9	64,7	63,6
Põlva maakond	49,6	48,8	48,4
Pärnu maakond	66,4	63,9	63,7
Rapla maakond	57,8	58,8	57,3
Saare maakond	59,5	59,6	62,1
Tartu maakond	95,1	97,4	95,1
Valga maakond	54,1	56,5	56,0
Viljandi maakond	69,6	68,1	68,0
Võru maakond	55,6	56,0	56,8

2.4 HARIDUS

Kolmanda haridustasemega (vähemalt keskharidus või kutseharidus keskhariduse baasil) inimeste arv on oluline näitaja majandusanalüüsi ja piirkondliku arengu kontekstis. See näitab oskuste ja kompetentside taset, kus kõrgemalt haritud inimeste suurem osakaal on potentsiaalse innovatsiooni aluseks.

Eestis on perioodil 2020-2022 kolmanda haridustaseme omandanud inimeste arv suurenenud 2% (Tabel 14). Suurima panuse sellesse kasvu on andnud Harjumaa ja Tartumaa. Enamikes teistes maakondades on antud näitaja muutunud väga marginaalselt. Kõige enam on kolmanda haridustasemega inimeste arv vähenenud Hiiu (-10%) ja Saare (-4%) maakondades. Antud langustrend on korrelatsioonis üldise elanike arvu trendiga mõlemas maakonnas (Tabel 1).

Saare maakonna erinevate haridustasemetega elanike arvu dünaamikas saab välja tuua järgmised trendid (Tabel 15). Perioodil 2019-2021 püsisid haridustaseme omandanud inimeste arvud kõikide haridustasemete puhul praktiliselt muutumatuna. 2022. aastal toimus enamike haridustasemete arvudes oluline kukkumine, mis on ka kooskõlas üldise elanike arvu languse maakonnas 2022. aastal. Kõige enim langes 2022. aastal inimeste arv, kelle haridustasemeks oli kõrgharidus või keskeriharidus keskhariduse baasil, ligi 700 võrra. Suurima osa sellest langusest moodustas magistrikraadiga inimeste arv - 481. Antud muutuste põhjuste üle võib vaid spekuloida, kuid viimase aasta andmete järgi võib olla tegemist ajutise langusega, sest 2023. aasta alguse seisuga inimeste arv, kellel oli kõrgharidus või keskeriharidus keskhariduse baasil, taas kasvas ligi 300 võrra.

Tabel 14. Kolmanda haridustaseme omandanud inimeste arv maakondades. Allikas: Statistikaamet

	2020	2021	2022	2022-2020 muutus
Harju maakond	409 934	417 833	421 651	3%
Hiiu maakond	5 858	6 036	5 284	-10%
Ida-Viru maakond	93 257	92 547	94 200	1%
Jõgeva maakond	16 770	16 743	16 534	-1%
Järva maakond	17 197	17 119	17 133	0%
Lääne maakond	11 930	11 891	11 938	0%
Lääne-Viru maakond	34 228	34 260	34 726	1%
Põlva maakond	14 649	14 623	14 343	-2%
Pärnu maakond	51 748	52 119	52 604	2%
Rapla maakond	18 951	19 009	19 451	3%
Saare maakond	19 473	19 872	18 640	-4%
Tartu maakond	95 643	97 001	100 686	5%
Valga maakond	16 853	16 887	16 735	-1%
Viljandi maakond	27 076	27 117	27 087	0%
Võru maakond	21 705	21 694	21 214	-2%

Tabel 15. Elanikkonna jagunemine kõrgeima omandatud haridustaseme järgi Saare maakonnas. Allikas: Statistikaamet

	2019	2020	2021	2022	2023
Kokku	28334	28271	28200	26547	26969
Põhiharidus või madalam	8250	8103	7842	7474	7497
..Hariduseta, alusharidus	63	74	71	53	50

..Algharidus, praegune põhikooli 6 klassi, põhihariduse nõudeta kutseharidus	1232	1219	1171	1124	1097
..Põhiharidus	4626	4543	4394	4214	4334
..Kutseharidus koos põhihariduse omandamisega ja kutseharidus põhihariduse baasil	2329	2267	2206	2083	2016
Keskharidus või kutseharidus keskhariduse baasil	12219	12215	12315	11782	12046
..Üldkeskharidus	4112	4120	4144	4033	4263
..Kutsekeskharidus	5626	5620	5636	5344	5334
..Kutseharidus keskhariduse baasil	2481	2475	2535	2405	2449
Kõrgharidus või keskeriharidus keskhariduse baasil	7183	7258	7557	6858	7115
..Keskeriharidus keskhariduse baasil	1564	1550	1617	1565	1646
..Bakalaureus, rakenduskõrgharidus	1999	2035	2150	2015	2083
..Magister	3521	3569	3665	3184	3294
..Doktor	99	104	125	94	92
Haridus teadmata	682	695	486	433	311

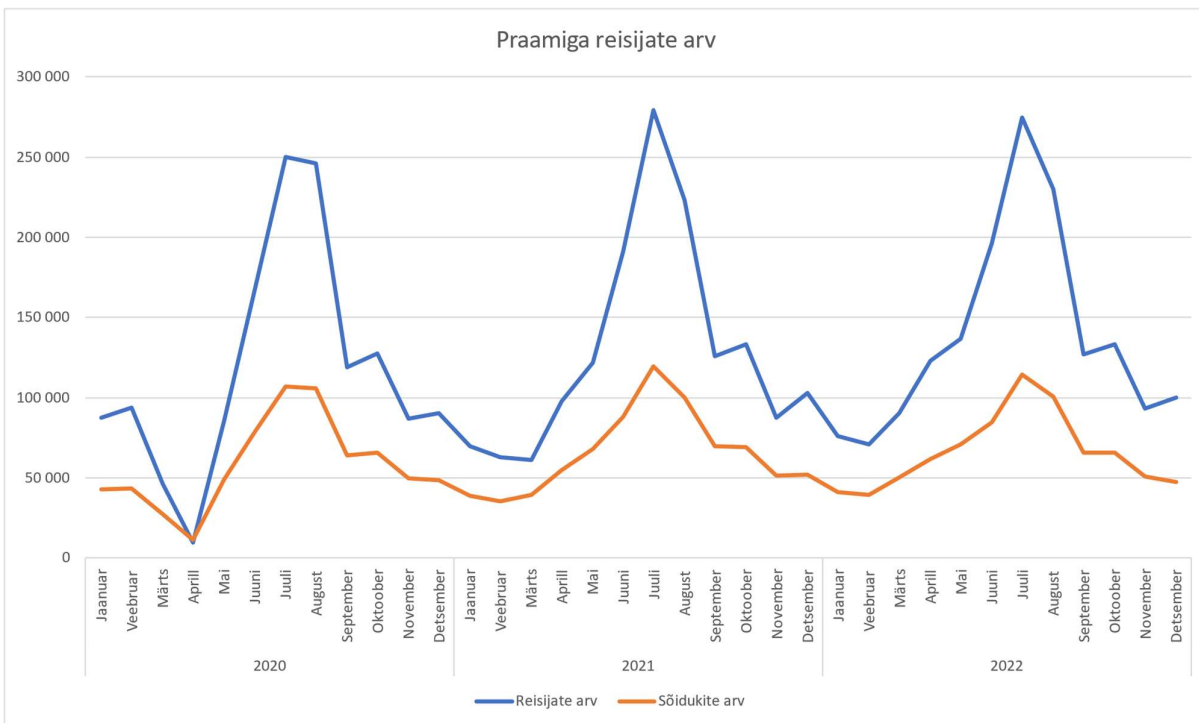
3. Ühendused ja turism

Saare maakonna erinevus võrreldes enamuste teiste maakondadega Eestis on asjaolu, et tegemist on maakonnaga, mis koosneb saartest ja sellest tulenevalt on majanduse toimimiseks ülimalt oluline kauba ja inimeste tõrgeteta liikumine. Saare maakond on mandri-Eestiga ühendatud läbi vee- ja õhustranspordi.

3.1 PRAAMIDE ÜLEVEO STATISTIKA

Saare maakonna peamiseks ühenduseks mandri-Eestiga on Virtsu-Kuivastu praamiliin, mida opereerib TS Laevad OÜ. Pärast rekordilist 2019. aastat, mil mandri ja Muhu-Saaremaa vahel transporditi 1,77 miljonit reisijat, toimus 2020. aastal COVID-19 pandeemiast tulenevalt langus ning aastane reisijate arv langes 1,41 miljonini. Aastatel 2021 ja 2022 on toimunud taastumine ning transporditavate reisijate ja sõidukite arv on stabiliseerunud ning jõudnud kriisieelse taseme lähedale. 2022. aastal oli Virtsu-Kuivastu liinil 1,65 miljonit reisijat ja transporditi 792 000 sõidukit. Joonis 3 kajastab praamireisijate arvu kuude lõikes ning selle järgi on aastast-aastasse reise kõrgperiood juuni kuni august. Seetõttu käivitas operaator ka 2022. aasta suveperioodil lisareiseid, et teenindada kasvavat nõudlust. Rekordpäev Virtsu-Kuivastu liinil oli 24. juuli 2022, mil teenindati 13 976 reisijat, mis on enam kui kolm korda keskmisest suurem ühe päeva reisijate hulk. Operaatori hinnangul oli neil hoolimata nii reisijate kui sõidukite arvukusest õnnestunud teenust osutada ilma suuremate probleemide ja järjekordadeta⁴. Muuhulgas tuuakse välja, et 2022. aastal oli nende reise osakaal, mis hilinesid viis või enam minutit vaid 0,7% kõikidest reididest. Antud analüüsi koostamiseks hetkeks on avaldatud enamuse 2023. aasta praamiveo statistikast ning kasvutrend on jätkumas nii reisijate kui ka sõidukite vedude numbrites.

Joonis 3. Reisijate veo statistika aastatel 2020-2022 liinil Virtsu-Kuivastu. Allikas: TS Laevad OÜ

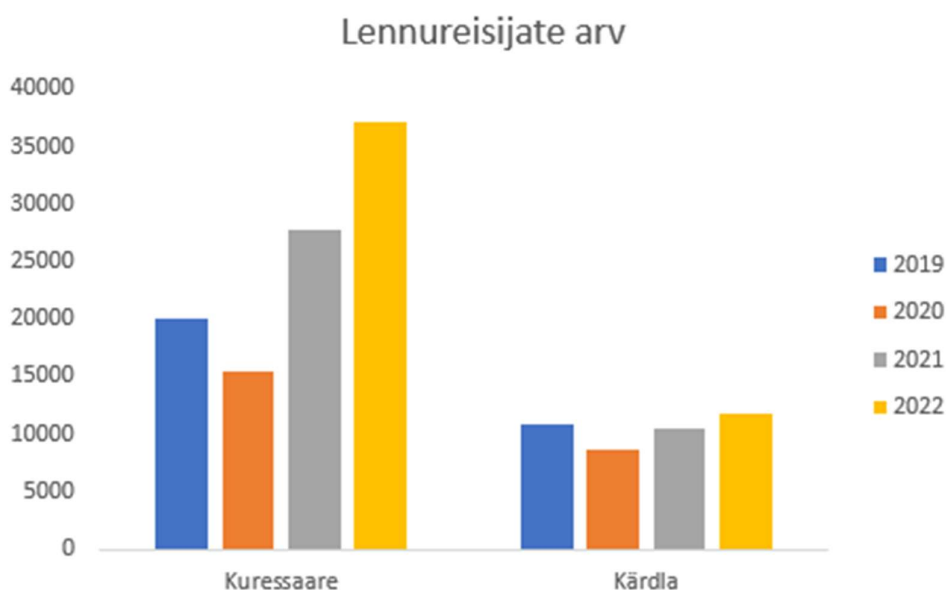

⁴ [Aastaraamat 2022 \(praamid.ee\)](https://aastaraamat2022.praamid.ee)

3.2 LENNULIIKLUSE STATISTIKA

Regulaarse lennuühenduse olemasolu on Saare maakonna jaoks väga mitmel põhjusel kriitilise tähtsusega ning seetõttu on positiivne tõdeda, et perioodil 2019-2022 on reisijate arv Kuressaare-Tallinn liinil väga kiirelt, kuid samas ka stabiilselt kasvanud (Joonis 4). Väikene langus 2020. aastal on COVID-19 pandeemiaga seotud piirangute tõttu mõistetav, kuid Kuressaare ja Kärdla liinide reisijate arvu mõjutasid piirangud oluliselt vähem võrdluses näiteks rahvusvaheliste liinidega. Tallinna lennujaama reisijate arv langes 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga peaaegu neli korda⁵. Kuressaare lennujaama reisijate arv vähenes samal perioodil ainult 23%. Sarnast trendi on võimalik täheldada ka perioodil 2021-2022, kui on toimunud reiseid ja reisijate arvu taastumine lennunduses. Kui Tallinna lennujaama reisijate arv jõudis 2022. aastal 83%ni kriisieelsest tasemest, siis Kuressaare lennujaama puhul on vastav näitaja 184% ehk reisijate arv on võrreldes 2019. aastaga peaaegu kahekordistunud. Objektivsema võrdluse pakub siinkohal Kärdla lennujaama reisijate arvu suurenemine, kuna tegemist on sarnase siseriikliku liiniga. Kuid nagu Jooniselt 4 on võimalik näha, siis kasvas Kärdla liini reisijate arv vaadeldaval perioodil suhteliselt vähe ehk 8%.

Joonis 4. Lennureisijate arv aastatel 2019-2022 Kuressaare ja Kärdla lennujaamades. Allikas: AS Tallinna Lennujaam

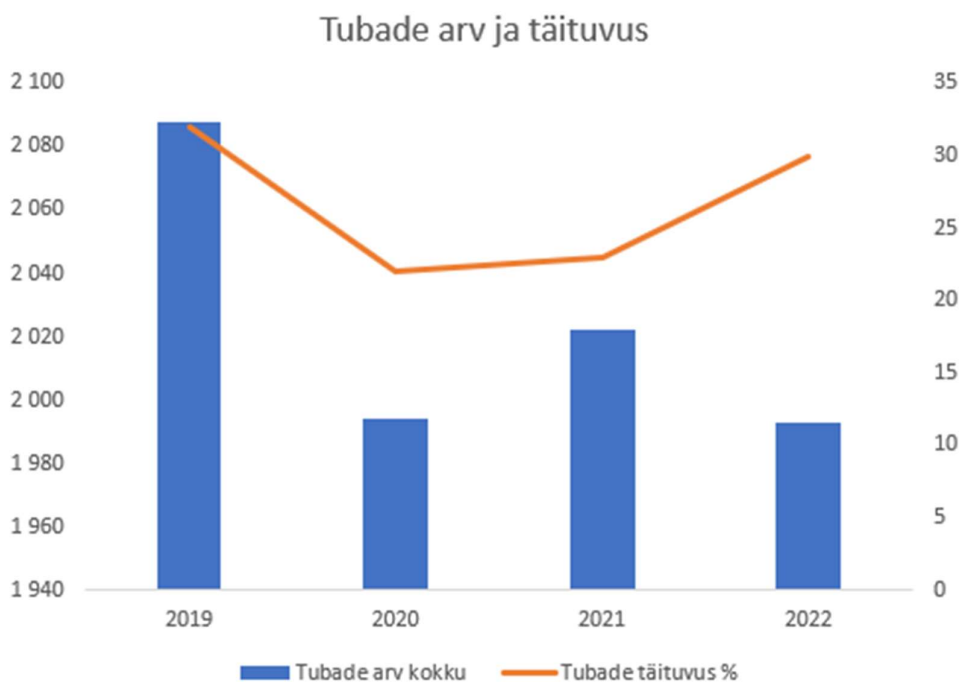

3.3 MAJUTUSSTATISTIKA

Majutusstatistika on näitaja, mis oli COVID-19 pandeemia piirangutest väga otseselt mõjutatud ning seetõttu on perioodil 2019-2022 olnud erinevad majutusega seotud statistilised näitajad kõikumad (Tabelid 16-18). Majutuskohade ja tubade arv on Eestis tervikuna kerges langustrendis, kuid mõlema näitaja pooldest on Saare maakond esikolmikus. Samas tuleb majutusstatistikast välja ka Saare maakonna ööbimiste hooajalisus, sest tubade täituvus on võrreldes teiste maakondadega võrdlemisi madal - aastakeskmise järgi 27% (Joonis 5). Teiste maakondade tubade täituvus on kajastatud Tabelis 18. Tugevat hooajalisust kinnitab ka fakt, et ligi 90% kõikidest Saare maakonna ööbimistest on toimunud puhkusereisi eesmärgil. Tegemist on kõrgeima näitajaga Eestis ning Saaremaale järgnevad selles arvestuses 80% määraga Hiiumaa, Pärnumaa ja Valgamaa.

⁵ [Statistika - Tallinna Lennujaam \(tallinn-airport.ee\)](https://tallinn-airport.ee)

Joonis 5. Tubade arv ja nende täituvus Saare maakonna majutusasutustes aastatel 2019-2022. Allikas: Statistikaamet

Majutuse hooajalisus ja sellest tulenev suhteliselt madal tubade täituvuse protsent on mõistetavatel põhjustel kehv näitaja, kuid olukorra ilmestamiseks on võimalik teostada võrdlus näiteks Ida-Viru maakonnaga. 2022. aastal oli Ida-Viru maakonnas 19% vähem tubasid pakkuda. Tubade täituvus oli Saare maakonnas 30%, kuid Ida-Viru maakonnas samas 41%. Arvestades, et mõlema maakonna ööpäeva keskmine maksumus oli sisuliselt võrdne, suutsid Ida-Viru majutusasutused genereerida 2022. aastal kokku tulu 15,5 miljonit eurot ning Saare maakond võrdlusena 11,7 miljonit eurot – vahe on ligi neljandik Saare maakonna kahjuks. Statistikas väljenduv kõige suurem erinevus kahe maakonna vahel ongi puhkusereiside ja tööreiside suhe. Ida-Viru maakonna ööbimistest on vaid 60% puhkuse eesmärgil ning kuna tööreisid jaotuvad aasta lõikes ühtlasemalt, siis on ka majutusasutuste aasta keskmine täituvuse protsent kõrgem.

Tabel 16. Majutuskohdade arv maakondades perioodil 2019-2022. Allikas: Statistikaamet

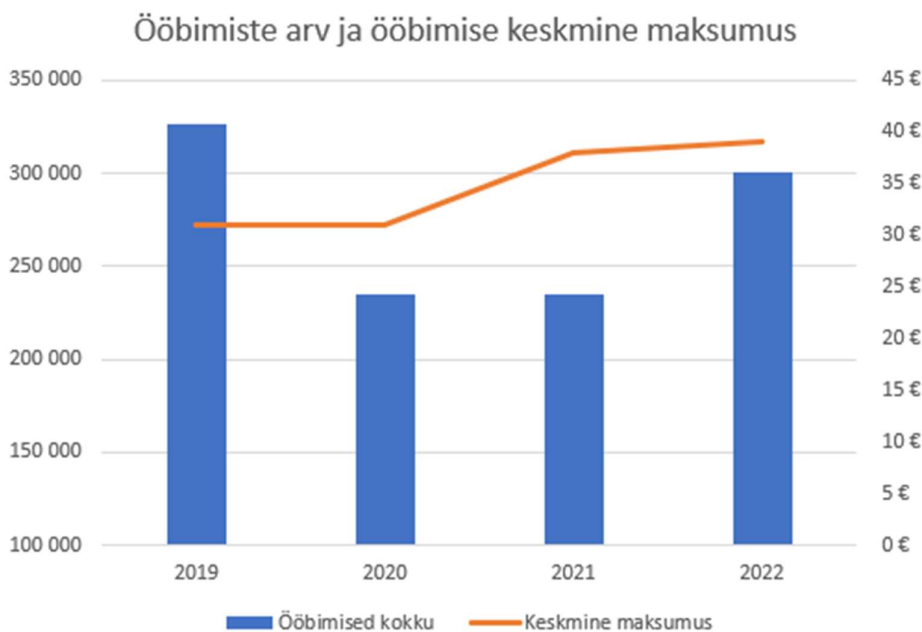
	2019	2020	2021	2022
Harju maakond	242	223	207	227
Saare maakond	206	186	182	175
Pärnu maakond	194	182	182	176
Tartu maakond	118	112	113	111
Valga maakond	85	82	80	80
Lääne maakond	85	80	82	78
Lääne-Viru maakond	85	76	78	76
Võru maakond	75	71	75	77
Ida-Viru maakond	66	68	69	71
Viljandi maakond	62	60	54	59
Hiiu maakond	62	51	58	62
Põlva maakond	41	41	44	49

Jõgeva maakond	37	38	44	43
Järva maakond	41	36	35	33
Rapla maakond	25	21	21	20

Tabel 17. Tubade arv maakondades perioodil 2019-2022. Allikas: Statistikaamet

	2019	2020	2021	2022
Harju maakond	10 181	9 567	9 117	10 296
Pärnu maakond	3 397	3 422	3 744	3 494
Saare maakond	2 088	1 994	2 022	1 993
Tartu maakond	1 831	1 825	1 708	1 723
Ida-Viru maakond	1 514	1 598	1 588	1 613
Lääne-Viru maakond	1 117	1 154	1 170	1 154
Valga maakond	918	926	923	904
Lääne maakond	884	889	984	893
Võru maakond	789	773	759	765
Viljandi maakond	644	643	612	645
Jõgeva maakond	434	397	475	452
Hiiu maakond	425	411	429	474
Järva maakond	362	360	354	397
Põlva maakond	306	322	336	361
Rapla maakond	278	275	268	251

Joonis 6. Ööbimiste arv ja ööbimise keskmine maksumus Saare maakonna majutusasutustes aastatel 2019-2022. Allikas: Statistikaamet

Tabel 18. Tubade täituvuse protsent maakondades perioodil 2020–2022. Allikas: Statistikaamet

	2020	2021	2022	Keskmine
Harju maakond	25	34	53	43
Tartu maakond	30	37	47	41
Ida-Viru maakond	31	30	41	38
Pärnu maakond	28	27	42	36
Võru maakond	29	31	35	32
Lääne maakond	25	26	34	31
Valga maakond	23	27	29	28
Lääne-Viru maakond	23	25	29	28
Viljandi maakond	24	27	31	27
Saare maakond	22	23	30	27
Hiiu maakond	16	20	20	19
Jõgeva maakond	17	16	21	18
Põlva maakond	15	13	19	17
Rapla maakond	9	14	26	16
Järva maakond	10	16	25	16

Kui arvestada praamide üleveo statistikat ja lennureisijate arvu, siis oli 2022. aastal Saaremaale reisijate arv kokku 2,02 miljonit. Arvestades, et majutatud isikuid oli samal perioodil 166 000 (iga majutatu ööbis keskmisel kaks ööd), siis kasutasid 2022. aastal majutusasutuse teenust 8% kõikidest reisijatest. Tegemist pole kindlasti täieliku statistikaga, mis puudutab Saare maakonda külastanud turiste, kuid ilmestab siiski hästi lennu- ja praamiühendusi kasutavate reisijate profiili.

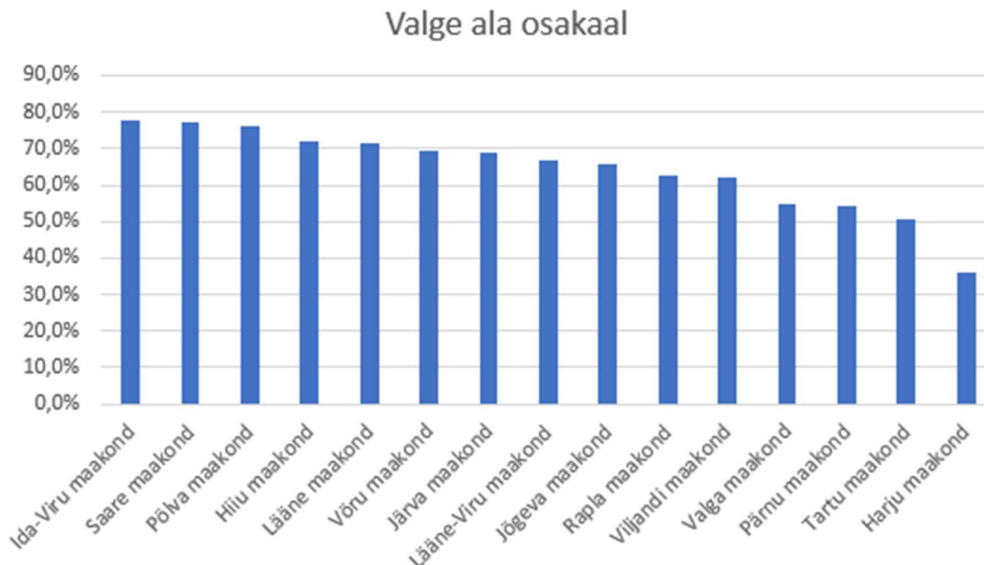
3.4 FIIBEROPTILISE KAABLI GA ÜHENDATUD MAJAPIDAMISTE OSAKAAL

Tänapäeva ühiskond tugineb üha enam kaasaegsele tehnoloogiale, automatiseerimisele ja interneti pakutavatele võimalustele. Aastal 2020 muutus kaugtöö paljudele inimestele uueks normaalsuseks. Videokõnede abil töö, õpingute ja huviringide korraldamine muutus kõigile osapooltele tavapäraseks. Järgmise paarikümne aasta jooksul saavad isejuhtivad autod, bussid ja muud transpordivahendid tavaliseks nähtuseks meie teedel ning paljud igapäevased tööd automatiseeritakse robotite abil⁶. Kõik see nõuab üha paremat, kiiremat ja usaldusväärsemat ühendust, tagamaks inimestele kvaliteetse kaugsuhtluse ja masinate täpse toimimise. Eesti riik on endale seadnud eesmärgiks, et aastaks 2030 on kõigil Eesti elanikel ja ettevõtetel võimalus liituda vähemalt 100 Mbit/s internetiühendusega, mida saab suurendada kuni kiiruseni 1 Gbit/s⁷. Tegemist on väga ambitsioonika eesmärgiga, millest ollakse 2023. aastal veel oluliselt maas. Joonised 7 ja 8 näitavad nn valge ala osakaalu maakondades, kus pole praegusel hetkel kättesaadav vähemalt 30Mbit/s ühendus, mis põhineb fiiberoptilisel või vaskaablil. Enam kui pooltele majapidamistele on loodud kiire interneti võimalus vaid Harjumaal (Joonis 7). Ligi pooltele on antud võimalus loodud Tartu ja Pärnu maakondades, kus mõlemas on suhteliselt suur linnaline piirkond. Saare maakonnas on üle 30 Mbit/s kiirusega liitumisvõimalus loodud 17 370 aadressist vaid 3 858 aadressil, mille järgi on nn valge ala maakonnas koguni 77%. Kõrge näitaja põhjuseks on paljude maakonna aadresside paiknemine hajaasustusega piirkondades, millel on „valge ala“ osakaal veelgi kõrgem ulatudes üle 81% (Joonis 8).

⁶ Eesti lairiba ühendamise plaan 2021-2030, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

⁷ Eesti lairiba ühendamise plaan 2021-2030, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Joonis 7. Aadresside osakaal maakonnas, millel puudub üle 30Mbit/s ühendus. Allikas: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Tervikuna vaadates on Saare maakond üks kõige kehvemini kiire internetiühendusega kaetud maakondadest Eestis. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi⁸ arvutuste järgi oleks Saare maakonna kiire internetiühendusega tervikliku katmise maksumus vahemikus 9 kuni 23,5 miljonit eurot, sõltuvalt sellest, kas valitakse raadiolahendus või fiiberoptilise kaabli paigaldamine. „Eesti lairiba arendamise plaan 2021-2030“⁹ järgi investeeritakse ühenduste loomisesse proportsionaalselt rohkem vahendeid nendes maakondades, kus on „valge ala“ osakaal suurem. Antud plaani järgi investeeritakse Saare maakonna ühenduste loomisesse 2025. aastani 4,7 miljonit eurot.

Joonis 8. Hajaasustuses aadresside osakaal maakonnas, millel puudub üle 30Mbit/s ühendus. Allikas: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

⁸ Eesti lairiba ühendamise plaan 2021-2030, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

⁹ Eesti lairiba ühendamise plaan 2021-2030, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

4. Ettevõtluse näitajad

Ettevõtluskeskkonna mõjurite mõistmiseks on oluline analüüsida mitmeid valdkondi kasutades Äriregistri andmeid. Vaatluse all on periood 2020-2022.

Lühikokkuvõtte 2022. aasta trendidest:

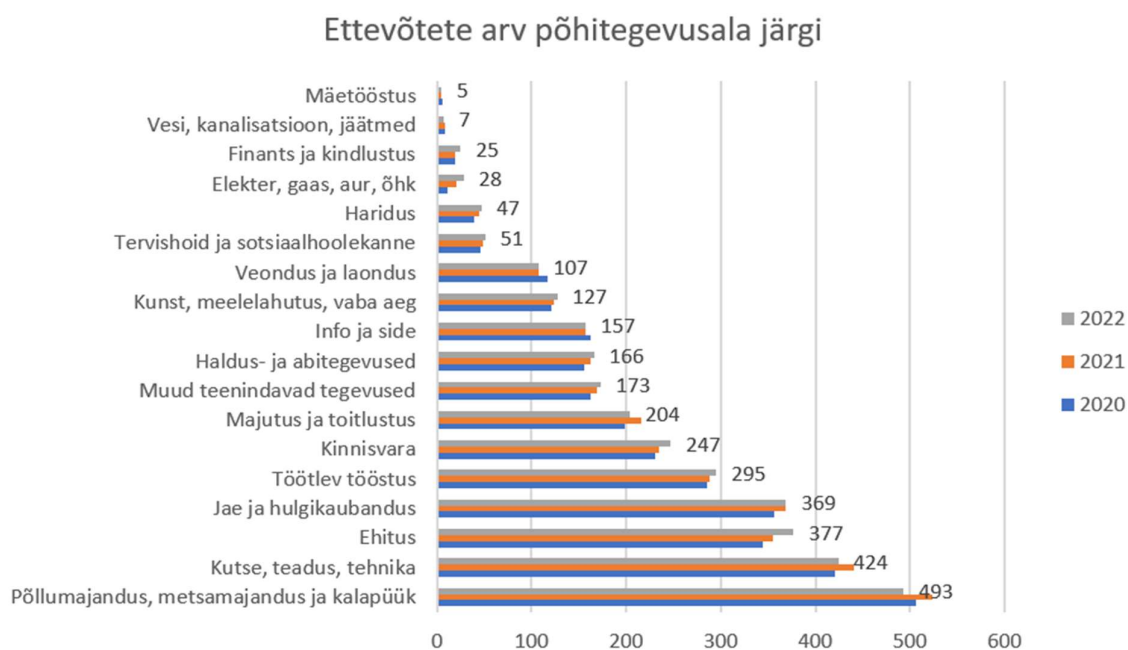
- Ettevõtete arv kerges kuid stabiilses kasvutrendis, töötajate arv stabiilne.
- Palgakasv jätkub, maakonna ettevõtete keskmine brutokuupalk suurenes 12%.
- Müügitulu kasvas laiapõhjaliselt, kõige suurem tõus Ehitus ning Majutus ja toitlustus sektorites.
- Ettevõtlussektori ärikasum suurenes 33%, millesse panustasid peamiselt Elekter, gaas, aur, õhk ning Jae- ja hulgikaubandus.
- Lisandväärtus töötaja kohta suurenes 23,9%
- Ekspordi peamised sihtriigid on Soome, Saksamaa ja Rootsi. Ukraina sõja mõju ekspordile on olnud kaudne.

4.1 ETTEVÕTETE ARV

Ettevõtete arv on majandusanalüüsi kontekstis oluline näitaja, kuna see kajastab maakonna ettevõtlusaktiivsust, tööhõive võimalusi ja majanduskasvu potentsiaali. Suurem arv ettevõtteid võib tähendada suuremat tööhõivet, rohkem investeringuid ja suuremat konkurentsi, mis omakorda tõstab kvaliteeti ja suunab ettevõtteid innovatsioonile. Ettevõtete arv näitab erinevate sektorite esindatust ja mitmekesisust majanduses. See aitab mõista, millised sektorid domineerivad ja millised vajavad arendamist.

Kõige rohkem ettevõtteid tegutseb Saare maakonnas Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektoris. Sellele järgnevad Kutse, teadus, tehnika, Jae- ja hulgikaubandus ning Ehitus (Joonis 9). Perioodil 2020-2022 on ettevõtete koguarv Saare maakonnas olnud stabiilses kasvutrendis. Kõige olulisema panuse antud kasvu on andnud Ehitus ja Kinnisvara sektorid. Olulist ettevõtete arvu kahanemist pole võimalik täheldada üheski Saare maakonna ettevõtlussektoris.

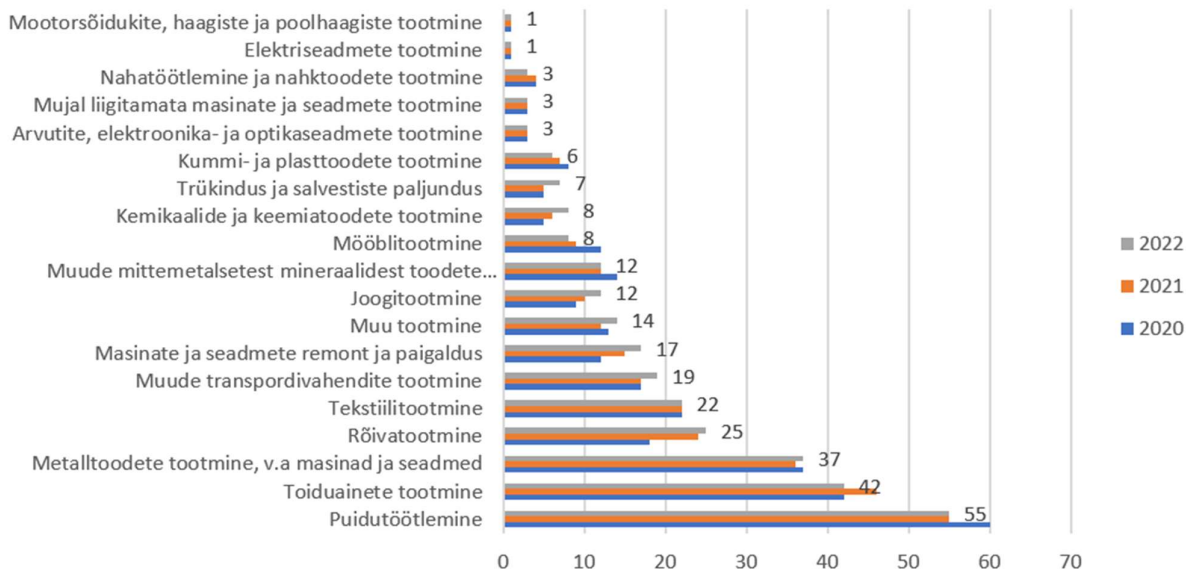
Joonis 9. Saare maakonna ettevõtete arv põhitegevusala järgi perioodil 2020-2022 (joonisel märgitud aasta 2022 näitaja). Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Töötlevas tööstuses on Saare maakonnas suurima ettevõtete arvuga Puidutöötlemine, kuigi 2021. aastal on toimunud väike langus, mis 2022. aastal pole jätkunud. Puidutööstusele järgnevad Toiduainete tootmine, Metalltoodete tootmine, Rõivatootmine ja Tekstiilitootmine. Üldjoontes on ettevõtete arv Töötleva tööstuse sektoris olnud perioodil 2020-2022 stabiilne (Joonis 10).

Joonis 10. Saare maakonna ettevõtete arv töötlevas tööstuses 2020-2022. Allikas: Äriregistri andmete

Ettevõtete arv tööstuskategooria järgi

4.2 TÖÖTAJATE ARV

Töötajate arv on kriitiline näitaja majandusanalüüsis, kuna see mõjutab otseselt maakonna tööhõivet, sissetulekuid ja kindlasti ka ligiõmbevõimet, mis näitab kas ettevõtted on töötajate jaoks atraktiivsed. Töötajate arv annab infot tööhõive kohta sektorites ja ettevõtetes. See on oluline näitaja tööjõuressursside leviku, majandusliku aktiivsuse ja ettevõtete mahukuse mõistmiseks. Suurem töötajate arv ühes sektoris viitab selle sektori majanduslikule tähtsusele ja potentsiaalile tööhõive loomisel. Töötajate arv on ka oluline tegur tööjõu nõudluse ja pakkumise analüüsimisel ning koostöös lisandväärtus töötaja kohta ja kolmanda haridustaseme statistika aitab planeerida erinevaid täiendõppe programme.

Töötajate arv Saare maakonna ettevõtetes on püsinud aastatel 2020-2022 stabiilsena (Tabel 19). Võrreldes 2021. aastaga toimus 2022. aastal küll kerge kahanemine, mis on kooskõlas üldise elanike arvu langusega 2022. aastal. Üldpildis on töötajate arv maakonnas siiski stabiilne. Kõige suurema töötajate arvuga sektor on Saare maakonnas Töötlev tööstus. Samas oli viimane perioodi 2020-2022 suurim langeja, kuna kaotas vaadeldava perioodi jooksul 300 töökohta. Samal perioodil kasvasid suurematest sektoritest oluliselt Ehitus ning Majutus ja toitlustus, millest viimase sektori töötajate arv on peaaegu taastunud COVID-19 eelsele tasemele (2019. aastal 917 töötajat).

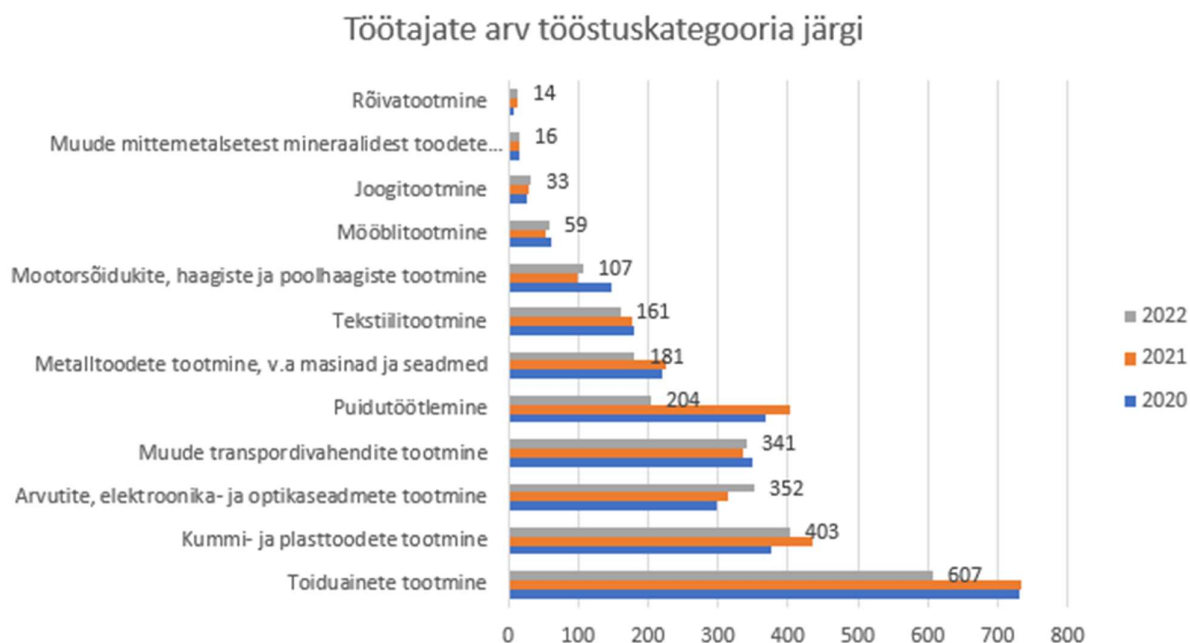
Tabel 19. Töötajate arv sektorite lõikes ja selle muutumine aastatel 2020-2022. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Sektor	2020	2021	2022	Muutus 2022-2020
Töötlev tööstus	2724	2873	2531	-10,6%
Jae ja hulgikaubandus	1102	1078	1138	3,3%

Ehitus	982	1031	1111	13,1%
Majutus ja toitlustus	748	835	873	16,7%
Veondus ja laondus	531	548	575	-4,6%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	603	622	559	5,3%
Kutse, teadus, tehnika	269	269	267	-0,7%
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	129	162	182	41,1%
Haldus- ja abitegevused	181	125	161	-11,0%
Muud teenindavad tegevused	107	118	129	20,6%
Info ja side	117	114	117	0,0%
Kinnisvara	132	130	113	-14,4%
Kunst, meelelahutus, vaba aeg	54	78	77	42,6%
Elekter, gaas, aur, õhk	42	36	48	14,3%
Vesi, kanalisatsioon, jäätmed	41	44	41	0,0%
Mäetööstus	26	23	26	0,0%
Haridus	15	16	17	13,3%
Finants ja kindlustus	3	2	2	-33,3%
Kogusumma	7806	8104	7967	0,7%

Analüüsidest detailsemalt töötajate arvu langust Töötleva tööstuse sektoris näeme, et sisuliselt pool langusest pärineb Toiduainete tootmise sektorist (Joonis 11). Olenemata olulisest langusest on siiski tegemist Saare maakonna suurima töötajate arvuga Töötleva tööstuse tegevusalaga, millele järgnevad Kummi- ja plasttoodete tootmine ning Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine. Alloleval joonisel on näha, et töötajate arvu languse osatähtsus oli perioodil 2020-2022 kõige suurem Puidutöötlemise tegevusalal, kus kadusid ligi pooled töökohad. Selle põhjuseks on asjaolu, et tegevusala suurimatest ettevõtetest kahel oli antud analüüsi koostamise hetkeks esitamata 2022. aasta majandusaasta aruanne.

Joonis 11. Saare maakonna ettevõtete töötajate arv Töötlevas tööstuses perioodil 2020-2022 (joonisel märgitud aasta 2022 näitaja). Allikas: Äriregistri andmete analüüs

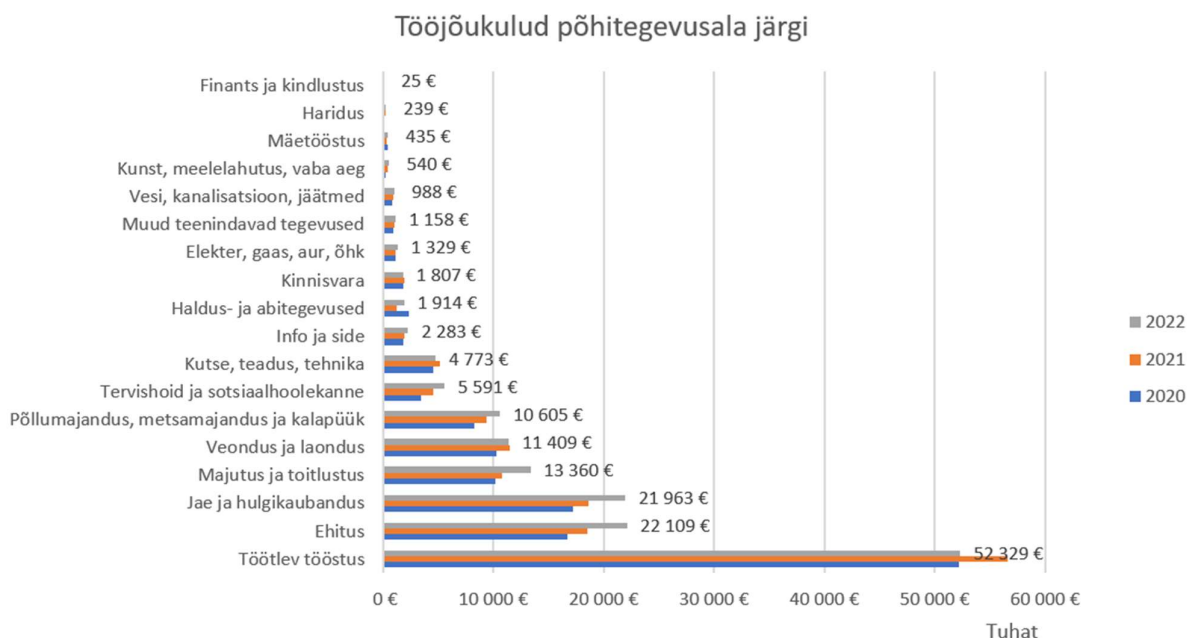
4.3 TÖÖJÕUKULUD

Tööjõukulud on oluline näitaja tööjõu maksumuse ja ettevõtte kulustruktuuri kohta. Tööjõukulud mõjutavad otseselt ettevõtte kasumlikkust ja konkurentsivõimet.

Mõistetavalt on tööjõukulud väga otseses seoses töötajate arvuga vastavas sektoris ning sellest tulenevalt on ka näiteks Töötleva tööstuse tööjõukulud oluliselt kõrgemad võrreldes teiste sektoritega.

Perioodil 2020-2022 suurenesid Saare maakonna ettevõtete tööjõukulud kokku 20 miljoni euro võrra, mis on 15,2% tõus. Kui võrrelda tööjõukulude olulist kasvu töötajate arvu paigalseisuga (kasv 0,7%), siis on selge, et Saare maakonna ettevõtlussektoris eksisteeris perioodil 2020-2022 märkimisväärne palgasurve. Viimast kinnitab ka keskmise brutokuupalga 14,4% kasv antud perioodil (Tabel 20). 2022. aastal kasvasid oluliselt Jae- ja hulgikaubandus, Ehitus ning Majutus ja toitlustus sektorite tööjõukulud. Viimases kahes kasvas vaadeldaval perioodil oluliselt ka töötajate arv. Tööjõukulude langust pole võimalik täheldada üheski ettevõtlussektoris.

Joonis 12. Saare maakonna ettevõtete tööjõukulud perioodil 2020-2022 (joonisel märgitud aasta 2022 näitaja). Allikas: Äriregistri andmete

Tabelis 20 on kajastatud keskmiste brutokuupalkade dünaamika sektorite lõikes, mille järgi kasvas keskmine palk perioodil 2020-2022 Saare maakonnas 14,4%. Kuna ligi kolmandik maakonna tööjõust on palgal Töötleva tööstuse sektoris, siis mõjutas maakonna keskmise kasvu kõige enam just viimase 12% kasv antud perioodil. Suurimate töötajate hulgaga sektoritest oli märkimisväärne 23,4% kasv Jae- ja hulgikaubanduses ning 21,3% kasv Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektorites. Proportsionaalselt kõige suurema kasvuga olid perioodil 2020-2022 Finants ja kindlustus, Kunst, meelelahutus, vaba aeg ning Haridus sektorid, kuid kõigi nimetatud kolme sektori keskmine palgatase on oluliselt madalam maakonna keskmisest. Kõige kõrgem keskmine palk oli Saare maakonnas 2022. aastal Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne sektoris (1 913 eurot), millele järgnesid Elekter, gaas, aur, õhk (1 725 eurot) ja Veevarustus, kanalisatsioon, jäätmed, saastekäitlus (1 501 eurot).

Allolevas tabelis kajastatud brutokuupalgad on kalkuleeritud ettevõtete tööjõukulude ja aastakeskmise töötajate arvu põhjal. Seetõttu ei saa järeldada, et näiteks mõnes madalama palgatasemega sektoris oleks makstud seadusega kehtestatud miinimumpalgast madalamat töötasu vaid tõenäoliselt peegeldab madal

palgatase pigem sektori hooajalisust, kus näiteks igal kuul tegelikult töötasu ei teenita või tehakse palju osakoormusega tööd.

Tabel 20. Ettevõtete brutokuupalgad ja nende muutumine aastatel 2020-2022. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Sektor	2020	2021	2022	Muutus 2020-2022
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 642 €	1 752 €	1 913 €	16,5%
Elekter, gaas, aur, õhk	1 761 €	2 033 €	1 725 €	-2,1%
Veevarustus, kanalisatsioon, jäätmed, saastekäitlus	1 306 €	1 290 €	1 501 €	14,9%
Veondus ja laondus	1 058 €	1 153 €	1 236 €	16,8%
Töötlev tööstus	1 150 €	1 227 €	1 288 €	12,0%
Ehitus	1 061 €	1 117 €	1 239 €	16,8%
Info ja side	996 €	1 082 €	1 215 €	22,0%
Jae ja hulgikaubandus, mootorsõidukite remont	974 €	1 075 €	1 202 €	23,4%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	974 €	1 062 €	1 182 €	21,3%
Kutse, teadus, tehnika	1 048 €	1 186 €	1 113 €	6,3%
Mäetööstus	992 €	1 012 €	1 043 €	5,1%
Kinnisvara	852 €	950 €	996 €	16,9%
Majutus ja toitlustus	847 €	807 €	953 €	12,5%
Haridus	650 €	778 €	877 €	35,0%
Finants ja kindlustus	534 €	104 €	765 €	43,2%
Haldus- ja abitegevused	795 €	606 €	740 €	-6,9%
Muud teenindavad tegevused	570 €	544 €	559 €	-1,9%
Kunst, meelelahutus, vaba aeg	311 €	324 €	437 €	40,3%
Kokku keskmine	1 045 €	1 109 €	1 195 €	14,4%

4.4 MÜÜGITULU

Müügikäive peegeldab ettevõtete majanduslikku tulemuslikkust ja turu nõudlust. Kõrge müügikäive näitab tugevat turupositsiooni ja klientide huvi.

Saare maakonna ettevõtete müügitulu on perioodil 2020-2022 väga olulisel määral kasvanud (28%). Kasv on olnud suhteliselt laiapõhjaline. Suurimatest sektoritest on enim kogukasvu panustanud Ehitus (49,3%) ning Majutus ja toitlustus (61,6%). Tõsi, viimase puhul oli 2020. aasta referentsväärtsus ka tulenevalt COVID-19 pandeemiast suhteliselt madal. Kuid ka võrreldes 2019. aastaga oli Majutus ja toitlustus sektori müügitulu 2022. aastal 6,8% kõrgem. Kahe kõige suurema sektori – Töötlev tööstus ning Jae- ja hulgikaubandus – müügitulu suurenemine on olnud samuti kiire (Tabel 21). Perioodil 2020-2022 on kõikide Saare maakonna ettevõtlussektorite müügitulu suurenenud.

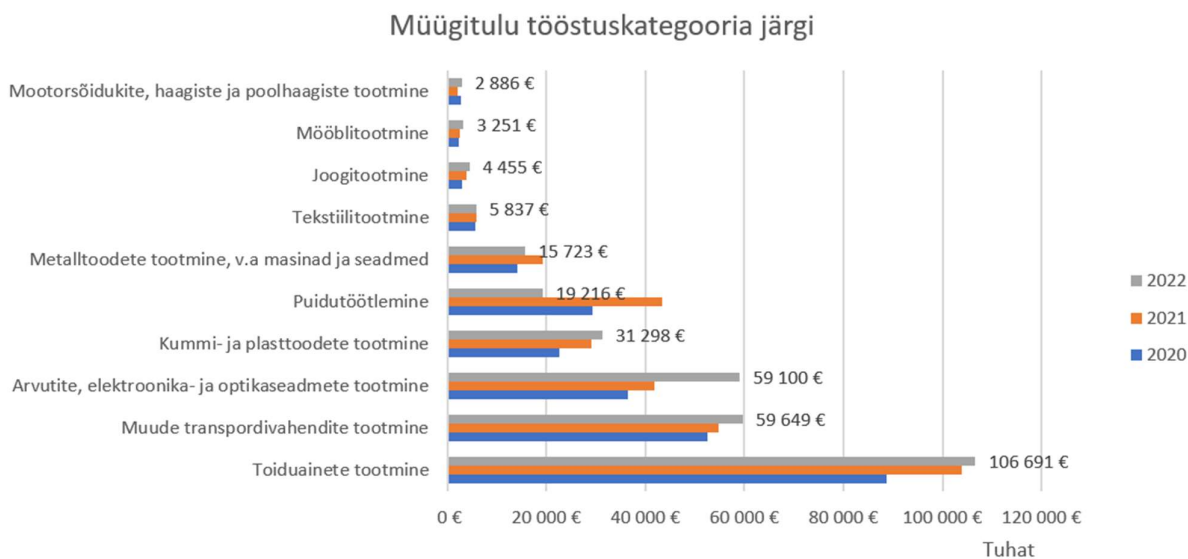
Tabel 21. Saaremaa ettevõtete müügitulu sektorite lõikes aastatel 2020-2022. Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

Sektor	2020	2021	2022	Muutus 2022-2020
Töötlev tööstus	260 937 420 €	311 942 575 €	313 763 645 €	20,2%
Jae ja hulgikaubandus	189 714 369 €	193 367 559 €	230 887 150 €	21,7%

Ehitus	76 482 621 €	91 228 403 €	114 176 019 €	49,3%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	52 266 412 €	49 822 608 €	64 264 442 €	23,0%
Veondus ja laondus	41 824 787 €	54 431 416 €	47 646 778 €	13,9%
Majutus ja toitlustus	26 647 920 €	30 363 941 €	43 073 788 €	61,6%
Kinnisvara	12 577 456 €	19 352 459 €	25 330 333 €	101,4%
Kutse, teadus, tehnika	16 056 214 €	18 208 468 €	20 857 477 €	29,9%
Elekter, gaas, aur, õhk	6 749 075 €	8 705 772 €	18 464 332 €	173,6%
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	7 899 020 €	10 385 851 €	12 264 676 €	55,3%
Haldus- ja abitegevused	7 101 186 €	7 060 031 €	8 588 820 €	20,9%
Info ja side	6 330 591 €	7 109 869 €	8 113 289 €	28,2%
Muud teenindavad tegevused	3 315 553 €	3 861 610 €	4 449 172 €	34,2%
Vesi, kanalisatsioon, jäätmed	3 808 358 €	4 042 248 €	4 032 327 €	5,9%
Kunst, meelelahutus, vaba aeg	2 325 809 €	2 861 366 €	3 954 826 €	70,0%
Mäetööstus	1 680 945 €	1 652 362 €	2 063 198 €	22,7%
Haridus	764 407 €	998 960 €	1 066 028 €	39,5%
Finants ja kindlustus	245 932 €	315 245 €	575 380 €	134,0%
Kogusumma	716 728 075 €	815 710 743 €	923 571 680 €	28,9%
Töötleva tööstuse osakaal	36,4%	38,2%	34,0%	

Töötlevas tööstuses on perioodil 2020-2022 kõikide suuremate tegevusalade müügitulud jõudsalt kasvanud, välja arvatud Puidutöötlemine (Joonis 13). Viimase languse oluliseks põhjuseks on eelnevates osades kirjeldatud asjaolu, et sektori suurimatest ettevõtetest kahel oli antud majandusanalüüsi koostamise hetkeks 2022. aasta majandusaasta aruanne esitamata. 2022. aastal kasvas hüppeliselt Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine sektori müügitulu (41%). Töötleva tööstuse ettevõtete endi hinnangul on müügitulude tõusu taga praktiliselt kõikide sisendhindade kasv, kuid eelkõige toormaterjali ja elektri hinnatõus.

Joonis 13. Saare maakonna suurimate Töötleva tööstuse tegevusalade müügitulu perioodil 2020-2022 (joonisel märgitud aasta 2022 näitaja). Allikas: Äriregistri andmete analüüs

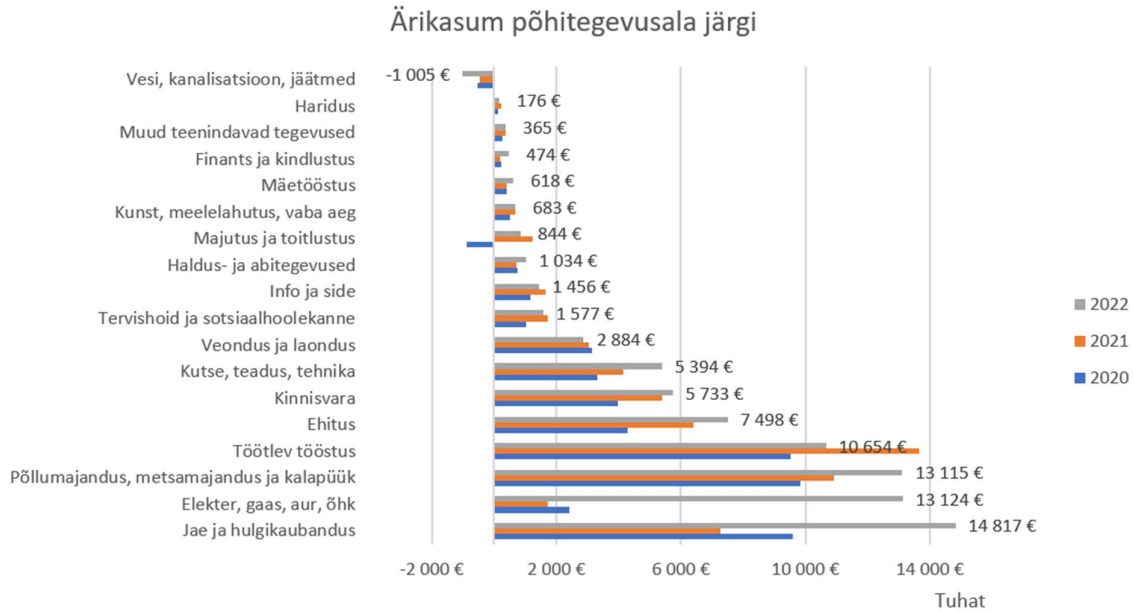
4.5 ÄRIKASUM

Ärikasum näitab ettevõtte finantstervist ja kasumlikkust. Kasumlikkus on oluline jätkusuutlikkuse ja investeringute tegemise võimekuse näitaja.

Tervikuna kasvasid Saare maakonna ettevõtted perioodil 2020-2022 oma kasumlikkust väga olulisel määral (Joonis 14). 2022. aastal oli eriti silmatorkav ärikasumi kasv Elekter, gaas, aur, õhk (527%) ning Jae- ja hulgikaubandus sektorites (92%). Viimase kahe sektori ärikasumi kasv moodustas rohkem kui 90% Saare maakonna ettevõtlussektori kogukasvust. Elektritootmisega seotud ettevõtete pöörased kasumid olid 2022. aastal üle Eesti ja tegelikult terves meie regioonis levinud. Kuid Jae- ja hulgikaubanduse niivõrd oluline ärikasumi kasv oli üsnagi erakordne. Võib spekuloida, et üldises inflatsiooni ja hinnatõusu keskkonnas suutsid kaubandusettevõtted targalt tegutsedes oma kasumeid kasvatada.

Kõige olulisemalt langes 2022. aastal Töötleva tööstuse kasumlikkus (-22%), mille peamiseks põhjuseks on sisendhindade kasv, mida polnud marginaalide säilitamiseks võimalik täielikult klientidele üle kanda.

Joonis 14. Saare maakonna ettevõtete ärikasum perioodil 2020-2022 (joonisel märgitud aasta 2022 näitaja). Allikas: Äriregistri andmete analüüs

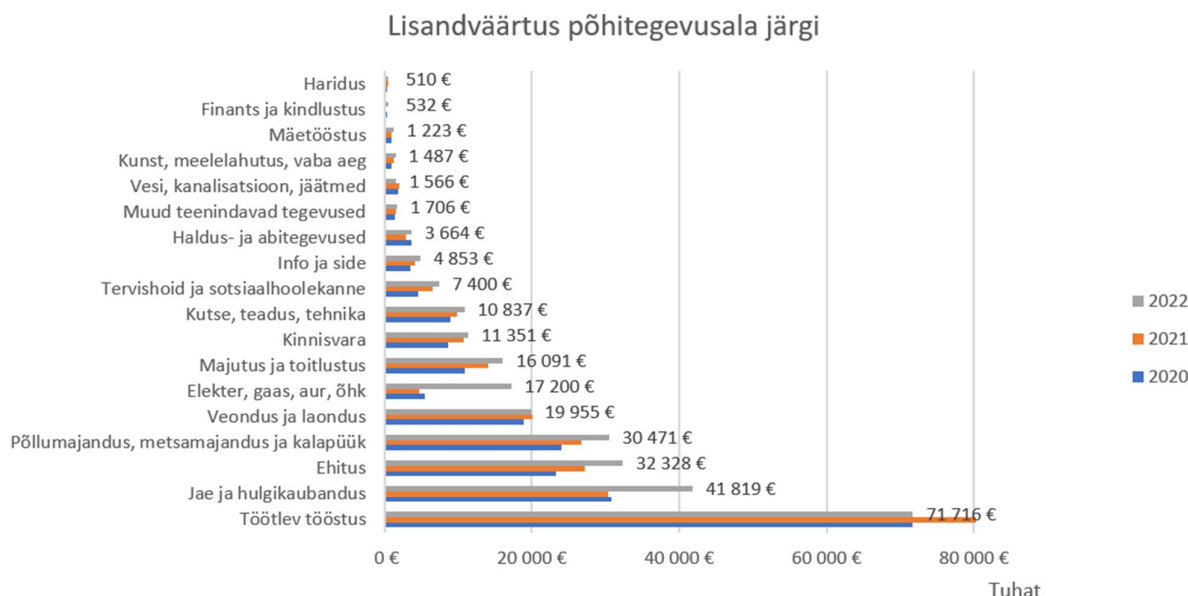

4.6 LISANDÄÄRTUS

Lisandväärtus kajastab ettevõtte poolt loodud väärtust, näidates selle panust majandusse üle palga- ja tootmiskulude. Antud analüüsis on lisandväärtuse arvutamisel kasutatud valemit Ärikasum + Põhivarade kulum + Tööjõukulud. Erinevates analüüsid kasutatavad lisandväärtuse arvutamise valemid võivad teatud detailides erineda, mistõttu pole võimalik näiteks Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi poolt kajastatud lisandväärtust ja käesolevas analüüsis arvutatud lisandväärtust täielikult üks-ühele võrrelda.

Saare maakonna ettevõtete loodav lisandväärtus on aasta-aastalt stabiilselt kasvanud ulatudes 2022. aastaks üle 280 miljoni euro. Kui aastatel 2020-2021 moodustas Töötleva tööstuse panus kolmandiku kogu maakonna lisandväärtusest, siis 2022. aastal langes see vaid 28 protsendile. Võrreldes eelmiste aastatega andsid oluliselt suurema panuse lisandväärtusesse Jae- ja hulgikaubandus ning Elekter, gaas, aur, õhk sektorid (Joonis 15).

Joonis 15. Saare maakonna ettevõtete lisandväärtus perioodil 2020-2022 (joonisel märgitud aasta 2022 näitaja). Allikas: Äriregistri andmete analüüs

4.7 LISANDVÄÄRTUS TÖÖTAJA KOHTA

Lisandväärtus töötaja kohta mõõdab töötajate produktiivsust ja ettevõtte efektiivsust. Kõrgem näitaja viitab paremale ressursside kasutamisele ja kõrgemale väärtusele, mida iga töötaja loob.

Lisandväärtus töötaja kohta on definitsiooni järgi tugevalt seotud töötajate arvuga, mistõttu võivad sektorid, kus töötajate hulk on väike, näidata aastate lõikes märkimisväärsed kõikumisi. Tabel 22 järgi on näha, et Saare maakonnas on aastast-aastasse mõningad sektorid suutnud lisandväärtust töötaja kohta mitmekordistada. 2022. aastal on jätkuvalt kõrgeimat lisandväärtust töötaja kohta loov sektor Elekter, gaas, aur, õhk, mille kõrge näitaja on eelkõige seotud erakorraliselt suure kasumlikkusega 2022. aastal. Finants ja kindlustus sektori stabiilselt kõrge näitaja on eelkõige seotud asjaoluga, et sektoris kokku on alla viie töötaja. Suurematest sektoritest on perioodil 2020-2022 suutnud väga jõulist kasvu näidata Jae- ja hulgikaubandus. Suurim kasvu komponent on seejuures 2022. aasta erakordselt suur kasum. Suurematest sektoritest on veel lisaks jätkusuutlikku kasvu näidanud Töötlev tööstus, Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük, Ehitus ning Majutus ja toitlustus. Viimane oli 2020. aastal kõige madalama lisandväärtus töötaja kohta näitajaga sektor maakonnas, kuid on vaadeldaval perioodil suutnud igal aastal oluliselt kasvada. Kõige enam on 2020-2022 perioodil langenud lisandväärtus töötaja kohta Veevarustus, kanalisatsioon, jäätmed, saastekäitlus sektoris.

Tabel 22. Saaremaa ettevõtete lisandväärtus töötaja kohta sektorite lõikes aastatel 2020-2022. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

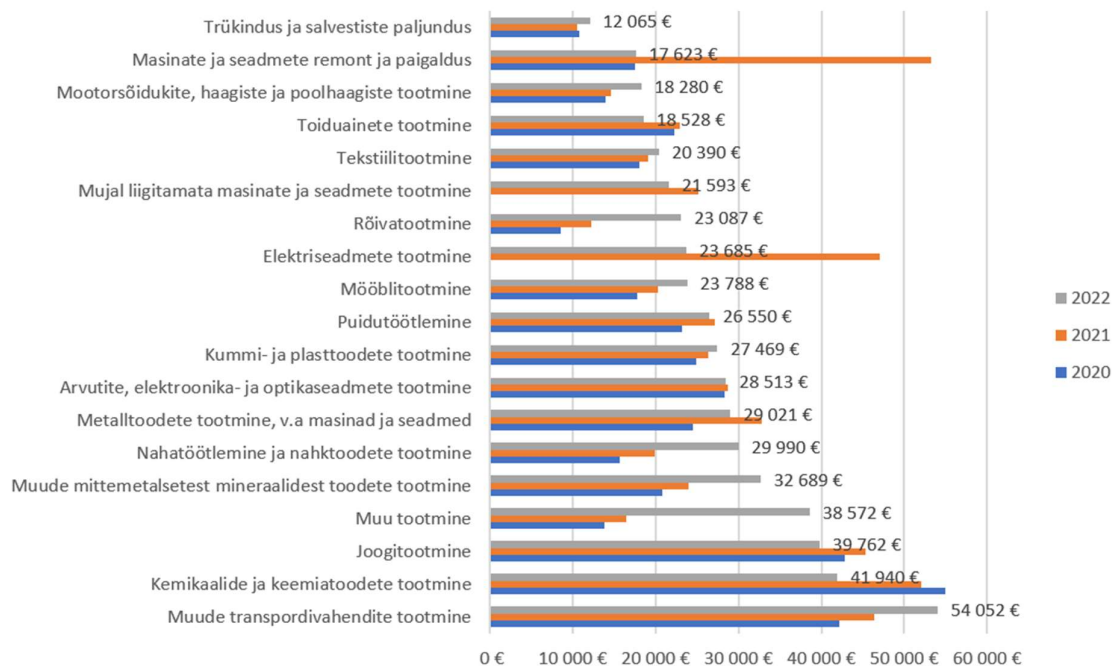
Valdkond	2020	2021	2022	Muutus 2022-2020
Elekter, gaas, aur, õhk	129 066 €	129 817 €	358 324 €	177,6%
Finants ja kindlustus	91 796 €	110 881 €	266 006 €	189,8%
Kinnisvara	65 886 €	82 366 €	100 452 €	52,5%
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	45 113 €	48 835 €	54 510 €	20,8%
Mäetööstus	38 338 €	41 740 €	47 045 €	22,7%
Info ja side	29 811 €	36 520 €	41 482 €	39,2%
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	36 004 €	40 069 €	40 660 €	12,9%

Kutse, teadus, tehnika	33 238 €	36 857 €	40 587 €	22,1%
Vesi, kanalisatsioon, jäätmed	44 908 €	45 169 €	38 196 €	-14,9%
Jae ja hulgikaubandus	27 951 €	28 139 €	36 748 €	31,5%
Veondus ja laondus	31 258 €	32 434 €	34 704 €	11,0%
Haridus	22 286 €	31 879 €	29 998 €	34,6%
Ehitus	23 723 €	26 328 €	29 098 €	22,7%
Töötlev tööstus	25 323 €	27 933 €	28 335 €	11,9%
Haldus- ja abitegevused	20 337 €	22 768 €	22 759 €	11,9%
Kunst, meelelahutus, vaba aeg	18 005 €	16 005 €	19 309 €	7,2%
Majutus ja toitlustus	14 621 €	16 872 €	18 432 €	26,1%
Muud teenindavad tegevused	12 878 €	13 749 €	13 227 €	2,7%
Kokku keskmine	27 828 €	30 121 €	34 481 €	23,9%

Töötleva tööstuse tegevusaladest on kõrgeim lisandväärtust töötaja kohta Muude transpordivahendite tootmine tööstuskategoorial, millele järgneb Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine ning Joogitootmine (Joonis 16). Viimased kaks on töötajate arvu poolest Saare maakonnas pigem väikesed. Suurema müügitulu ja töötajate arvuga tegevusaladel on näitaja püsinud perioodil 2020-2022 üsna stabiilne. Ainsaks erandiks on Toiduainete tootmine, mille 2022. aasta suur ärikahjum mõjutas ka lisandväärtust olulisel määral.

Joonis 16. Saare maakonna Töötleva tööstuse ettevõtete lisandväärtus töötaja kohta perioodil 2020-2022 (joonisel märgitud aasta 2022 näitaja). Allikas: Äriregistri andmete analüüs

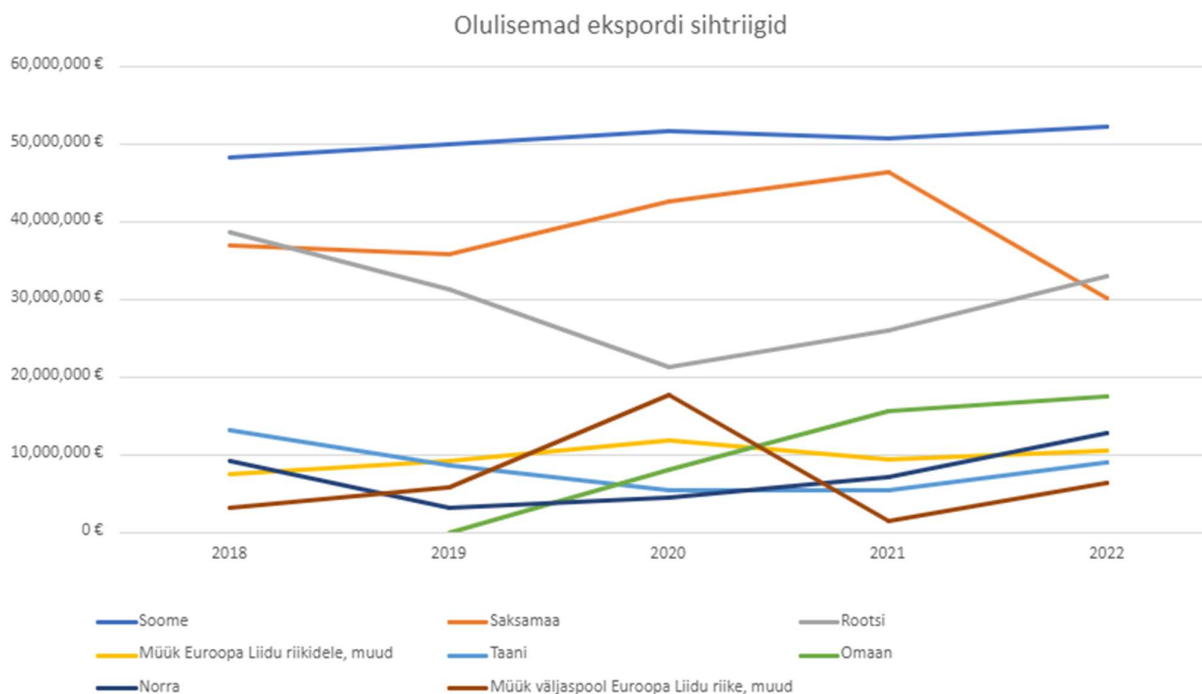
Lisandväärtus töötaja kohta tööstuskategooria järgi

4.8 EKSPORT

Eksport näitab ettevõtte suutlikkust tegutseda rahvusvahelistel turgudel. Eksport on oluline majanduskasvu ja tururiskide hajutamise allikas, kuna see suurendab oluliselt ettevõtete võimalusi müüa oma tooteid ja teenuseid suuremale hulgale klientidele potentsiaalselt parema hinnaga kui koduturul.

Joonis 17. Saare maakonna ettevõtete peamised ekspordi sihtriigid aastatel 2018-2022. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

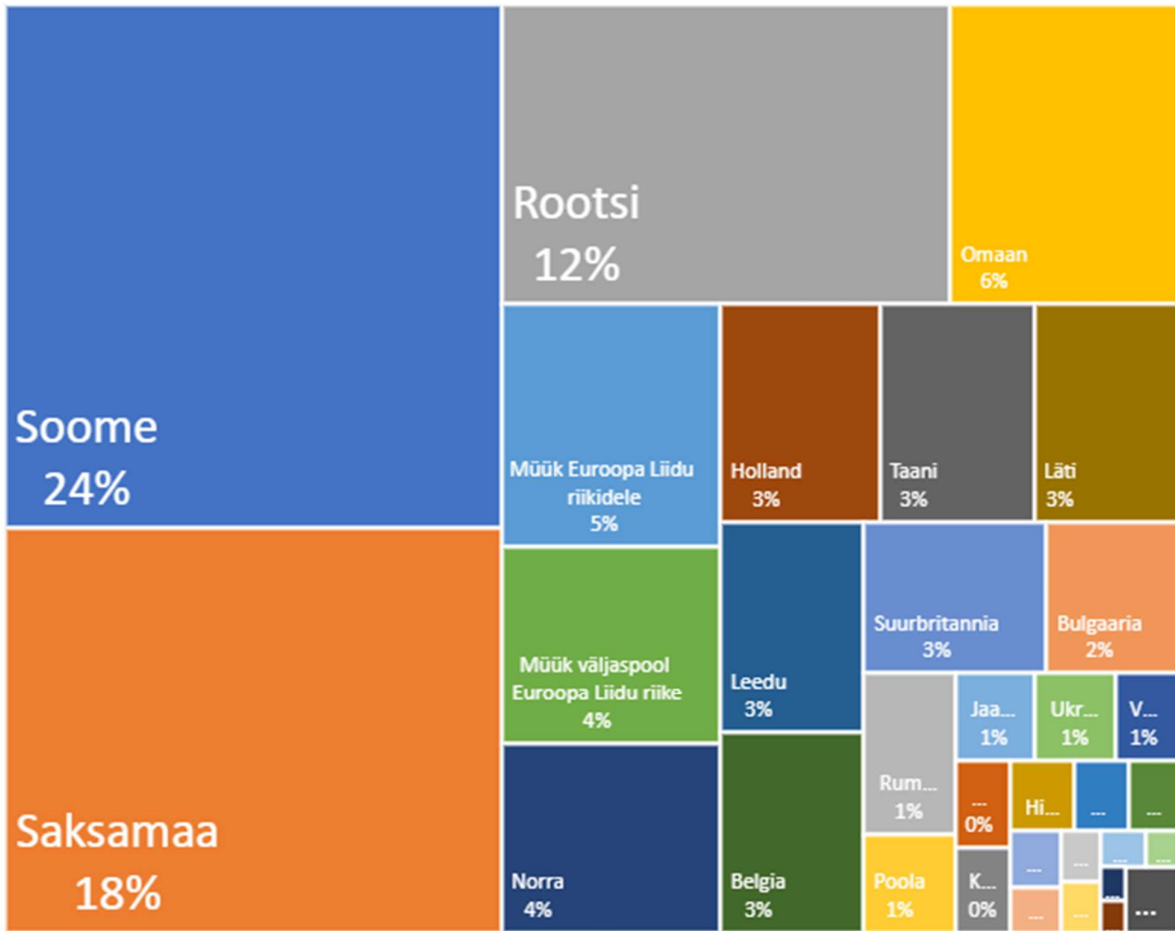

Saare maakonna ettevõtted ekspordisid 2022. aastal tooteid ja teenuseid kokku 222,9 miljoni euro eest, mis on 1% rohkem kui 2021. aastal. Kuna maakonna ettevõtete müügitulu kasvas oluliselt kiiremas tempos (13,2%), siis võib järeldada, et maakonna majandusaktiivsuse kasv 2022. aastal põhines suuresti siseriikliku tarbimise suurenemisel. Kokku moodustas Saare maakonna ettevõtete eksport 24,1% kogu müügitulust. Saare maakonna kolm olulisemat ekspordi sihtturgu on aastate jooksul selgelt väljajoonistunud ning nendeks on Soome, Saksamaa ja Rootsi (Joonis 18). Nende turgude ekspordimaht moodustab üle poole kogu maakonna ekspordist. Viimastel aastatel on maakonna jaoks oluliseks ekspordi sihtriigiks tõusnud Omaan, mille taga on tegelikult vaid üks ettevõtte – Baltic Workboats AS. Positiivse trendina on võimalik välja tuua Norrasse müüdavate toodete ja teenuste mahtude tugev taastumine, mis aastatel 2019-2020 langesid alla 4 miljoni euro. Analüüsid Ukrainas sõja mõju Saare maakonna ettevõtete ekspordile, siis seoses Vene Föderatsiooni ja Valgevene vastu kehtestatud sanktsioonidega on otsene mõju suhteliselt vähene – mõlemad riigid pole kunagi olnud maakonna ettevõtete jaoks olulised sihtriigid. Perioodil 2018-2022 pole eksport Venemaale ületanud ühelgi aastal 2 miljonit eurot ning eksport Valgevenes on puudunud täielikult. Osaliselt võivad ettevõtted mainitud kahte riiki suunatud ekspordit kajastada ka „Müük väljaspool Euroopa Liidu riike, muud“, kuid selle kohta puuduvad detailsemad andmed.

Kokku müüsid Saare maakonna ettevõtted 2022. aastal oma tooteid ja teenuseid vähemalt 54 välisriiki.

Joonis 18. Saare maakonna ekspordi sihtriikide olulusus aastatel 2020-2022. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Ekspordi sihtriigi olulusus Saare maakonna jaoks

4.9 ETTEVÕTETE PIIRKONDLIK JAOTUMINE JA OLULISEMAD ETTEVÕTTED

Antud alapeatüki eesmärgiks on analüüsida, kuidas on Saare maakonna ettevõtted geograafiliselt, erinevate piirkondade vahel, jaotunud ning missugused on olulisemad ettevõtted suurimates piirkondades. Ettevõtete piirkondliku jaotuse määratlemisel on kasutatud ettevõtete Äriregistrile esitatud kontaktandmeid ning arvestatud on vaid ettevõtteid, millel on tegevusala määratletud. Detailsemalt keskendume kolmele piirkonnale, milles tegutseb kõige suurem arv ettevõtteid. Olulisemate ettevõtete määratlemise aluseks on võetud müügitulu.

Joonis 19 järgi on selgelt näha, et ligikaudu 2/3 maakonna kõigist ettevõtetest tegutseb Kuressaares, ülejäänud keskustest on kõigis oluliselt vähem ettevõtteid.

Joonis 19. Suurima ettevõtete arvuga teenuskeskused Saare maakonnas, 2022. aastal . Allikas: Äriregistri andmete analüüs

4.9.1 Kuressaare

Saare maakonna keskuseks on Kuressaare linn, kuhu on koondunud ka enamus maakonna ettevõtetest. Kõige enam on Kuressaares ettevõtteid Kutse, teadus, tehnika sektoris, kuid valdavas osas on tegemist mikroettevõtetega ja sektori osakaal näiteks müügitulu arvestuses on tagasihoidlik. Suuruselt järgmised sektorid on Jae- ja hulgikaubandus ning Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük (Tabel 23). Viimases on perioodil 2021-2022 kõige enam ettevõtteid vähemaks jäänud. Antud kahanemise peamiseks põhjuseks on asjaolu, et põllumajanduses peavad mitmed ettevõtted majandusaasta arvestust mitte kalendriaasta vaid perioodi 01.07-30.06 järgi, mistõttu on mitmetel ettevõtetel veel majandusaasta aruanne Äriregistrile esitamata.

Tabel 23. Kuressaare piirkonna ettevõtete arv sektorite lõikes aastatel 2020-2022. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Valdkond	2020	2021	2022
Kutse, teadus, tehnika	196	214	205
Jae ja hulgikaubandus, mootorsõidukite remont	196	190	189
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	206	208	161
Kinnisvara	119	119	133
Ehitus	131	132	128
Muud teenindavad tegevused	92	98	102

Töötlev tööstus	90	95	95
Majutus ja toitlustus	82	90	86
Info ja side	81	86	84
Haldus- ja abitegevused	63	57	58
Kunst, meelelahutus, vaba aeg	54	52	53
Veondus ja laondus	55	51	50
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	24	28	28
Haridus	18	23	24
Finants ja kindlustus	8	9	12
Elekter, gaas, aur, õhk	3	6	6
Veevarustus, kanalisatsioon, jäätmed, saastekäitlus	4	4	3
Mäetööstus	3	2	2
Kokku	1 425	1 464	1 419

Kuressaare olulisemad ettevõtted müügitulu järgi on Jae- ja hulgikaubandus ning Töötlev tööstus sektoritest (Tabel 24).

Tabel 24. Kuressaare piirkonna olulisemad ettevõtted müügitulu järgi aastatel 2020-2022. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Valdkond	2020	2021	2022	Muutus 2022-2021
Saaremaa Tarbijate Ühistu	44 054 246 €	47 196 457 €	53 580 467 €	13,5%
AS Saaremaa Piimatööstus	22 718 747 €	25 937 054 €	33 757 926 €	30,2%
Incap Electronics Estonia Osaühing	17 187 104 €	18 621 679 €	31 154 405 €	67,3%
Ouman Estonia Osaühing	17 919 811 €	21 666 872 €	26 589 104 €	22,7%
osaühing Reta Puit	12 364 217 €	13 621 547 €	21 741 101 €	59,6%
Saaremaa Piimaühistu	131 527 €	10 695 236 €	19 927 524 €	86,3%
Osaühing Saaremaa Lihatööstus	18 634 700 €	16 628 542 €	15 749 736 €	-5,3%
Aktsiaselts Luksusjaht	10 494 573 €	10 389 458 €	15 170 522 €	46,0%
OÜ SPA Tours	9 892 013 €	9 772 641 €	15 121 785 €	54,7%
Aktsiaselts Saare Kütus	7 367 520 €	8 801 472 €	11 710 795 €	33,1%

4.9.2 Orissaare

Orissaares on enim ettevõtteid Jae- ja hulgikaubandus, Ehitus ning Töötlev tööstus sektoritest (Tabel 25). Tegemist on sektoritega, mis on ka töötajate arvu ja müügitulu osas suure osatähtsusega.

Tabel 25. Orissaare piirkonna ettevõtete arv sektorite lõikes aastatel 2020-2022. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Valdkond	2020	2021	2022
Jae ja hulgikaubandus, mootorsõidukite remont	16	15	15
Ehitus	8	12	11
Töötlev tööstus	8	10	9

Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	5	9	7
Kutse, teadus, tehnika	6	7	5
Haldus- ja abitegevused	4	4	5
Kunst, meelelahutus, vaba aeg	3	4	5
Majutus ja toitlustus	2	3	4
Veondus ja laondus	3	3	4
Muud teenindavad tegevused	4	4	4
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	3	3	3
Haridus	1	2	2
Finants ja kindlustus	1	1	1
Info ja side	4	2	1
Kinnisvara	4	2	
Kokku	72	81	76

Orissaare suurimad ettevõtted on väga laiapõhjaliselt üle sektorite jaotunud, kuid mõnevõrra rohkem on ettevõtteid Ehitus sektorist (Tabel 26).

Tabel 26. Orissaare piirkonna olulisemad ettevõtted müügitulu järgi aastatel 2020-2022. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Valdkond	2020	2021	2022	Muutus 2022-2021
Altivi Project OÜ	1 384 998 €	1 299 187 €	2 162 156 €	66,4%
Osaühing Träx	1 467 430 €	1 665 472 €	1 789 495 €	7,4%
OÜ Saarevõrk	1 182 648 €	1 300 504 €	1 304 145 €	0,3%
J.A SAARE OÜ	873 518 €	1 055 378 €	1 268 350 €	20,2%
HML Project Management OÜ	706 005 €	1 588 373 €	1 244 902 €	-21,6%
osaühing AT Sim	499 854 €	608 479 €	942 943 €	55,0%
Osaühing Ores Ehitus	598 344 €	659 649 €	817 306 €	23,9%
osaühing METALL-LUX	433 770 €	542 531 €	783 517 €	44,4%
DeterChem OÜ	744 838 €	620 217 €	700 475 €	12,9%
Swedox Transport OÜ	414 765 €	440 293 €	623 274 €	41,6%

4.9.3 Kudjape

Kõige enam on Kudjape piirkonnas ettevõtteid Ehitus ja Kutse, teadus, tehnika sektoritest (Tabel 27), kuid müügikäibe osas suurimad ettevõtted on Veondus ja laondus ning Töötlev tööstus sektoritest (Tabel 28).

Tabel 27. Kudjape piirkonna ettevõtete arv sektorite lõikes aastatel 2020-2022. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Valdkond	2020	2021	2022
Ehitus	9	14	15
Kutse, teadus, tehnika	10	10	11
Töötlev tööstus	9	8	9
Jae ja hulgikaubandus, mootorsõidukite remont	8	9	7

Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	4	4	6
Haldus- ja abitegevused	3	4	5
Muud teenindavad tegevused	4	4	4
Info ja side	6	4	4
Kinnisvara	4	6	4
Kunst, meelelahutus, vaba aeg	2	2	3
Veondus ja laondus	5	4	2
Majutus ja toitlustus	4	5	2
Haridus	2	2	1
Finants ja kindlustus		1	1
Veevarustus, kanalisatsioon, jäätmed, saastekäitlus	1	1	1

Tabel 28. Orissaare piirkonna olulisemad ettevõtted müügitulu järgi aastatel 2020-2022. Allikas: Äreregistri andmete analüüs

Valdkond	2020	2021	2022	Muutus 2022- 2021
Viarectus OÜ	937 697 €	1 179 775 €	1 351 064 €	14,5%
MoonStar OÜ	1 981 665 €	1 930 980 €	1 056 263 €	-45,3%
OÜ Kudjape Ümberlaadimisjaam	993 911 €	1 057 893 €	1 049 566 €	-0,8%
osaühing E- Laube	825 216 €	1 163 184 €	888 264 €	-23,6%
Monkwok OÜ	518 582 €	636 650 €	855 724 €	34,4%
osaühing Saarte Tehnika	719 077 €	797 367 €	844 937 €	6,0%
Lemonfood OÜ	27 440 €	302 241 €	761 144 €	151,8%
HTM Karolin OÜ	491 875 €	590 918 €	636 576 €	7,7%
AMK Grupp OÜ	570 542 €	538 308 €	546 772 €	1,6%
Osaühing Hiire Önn	223 530 €	197 165 €	223 660 €	13,4%

5. Majandussektorite ja tegevusalade ülevaade

5.1 TOIDUAINETE TOOTMINE

2022. aasta oli sektorile tervikuna Eestis keeruline. Müügitulu küll suurenes 2021. aastaga võrreldes 24,3%, kuid see oli peaaesjalikult seotud sisendhindade suure kasvuga, mis vähendasid ärikasumit lausa 69,4%¹⁰. Töötajate arv sektoris vähenes, kuid palgasurve tõttu tööjõukulud suurenesid.

Saare maakonna Toiduainete tootmise tegevusala 2022. aasta majandusnäitajad pole täielikud, kuna antud majandusanalüüsi koostamise hetkel polnud vähemalt üks oluline ettevõtte oma majandusaasta aruannet esitanud. Sellest tulenevalt on mõistlik arvestada 2022. aasta osas oluliste korrigeeringudega. Sellele vaatamata kasvas 2022. aastal tegevusala müügitulu ja keskmine palk (Tabel 29). Sektori ärikasumit mõjutasid olulisel määral energiakandjate järsk ja prognoosimatu hinnatõus ning praktiliselt kõikide sisendite hinnatõusud, kuid näiteks piimatööstustele oli 2022. aasta lõpuks kasumlik. Suurt kahjumit näitas lihatööstus, mis kannatas veel olulisel määral koroonaviiruse levimise tõkestamiseks kehtestatud piirangutest, mis avaldasid mõju üldisele majandustegevusele (nt Horeca sektori oluline vähenemine).

Tabel 29. Toiduainete tootmine sektori üldnäitajad Saaremaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Näitajad	2020	2021	2022	Muutus 2022-2020
Müügitulu	88 672 579 €	103 946 034 €	106 690 942 €	20,3%
Ärikasum	-1 623 358 €	-1 319 298 €	-3 877 776 €	-138,9%
Lisandväärtus	15 332 890 €	16 076 069 €	10 007 992 €	-34,7%
Lisandväärtus töötaja kohta	20 947 €	21 902 €	16 488 €	-21,3%
Töötajate arv	732	734	607	-17,1%
Keskmine palk	1 146 €	1 175 €	1 170 €	2,1%

5.2 MUUDE TRANSPORDIVAHENDITE TOOTMINE

Eestis tervikuna kasvasid Muude transpordivahendite tootmise sektori kõik majandusnäitajad 2021-2022 aastatel vähemalt 20%¹¹. Suurima osa sellest kasvust andsid muuhulgas Saare maakonnas paiknevad ettevõtted, mis moodustavad ligikaudu kolmandiku kogu sektorist Eestis - sektoris tervikuna oli 2022 aastal 1 127 töötajat ja müügitulu 149,7 miljonit eurot.

Sektori olulisemad ettevõtted tegelevad töölaevade ning jahtide ja kaatrite tootmisega. Sarnaselt üldisele trendile Eestis, kasvasid vaadeldaval perioodil kõik sektori olulisemad majandusnäitajad vaid töötajate arv on püsinud stabiilne (Tabel 30).

¹⁰ Majandusülevaade 2022. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

¹¹ Majandusülevaade 2022. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Tabel 30. Muude transpordivahendite tootmine sektori üldnäitajad Saaremaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Näitajad	2020	2021	2022	Muutus 2022-2020
Müügitulu	52 571 321 €	54 682 283 €	59 648 607 €	13,5%
Ärikasum	7 875 411 €	9 121 113 €	12 755 080 €	62,0%
Lisandväärtus	18 540 198 €	20 141 087 €	24 708 641 €	33,3%
Lisandväärtus töötaja kohta	75 984 €	60 123 €	105 592 €	39,0%
Töötajate arv	350	335	341	-2,6%
Keskmine palk	1 641 €	1 781 €	1 921 €	17,0%

5.3 ARVUTITE, ELEKTROONIKA- JA OPTIKASEADMETE TOOTMINE

Eestis kasvas vaadeldaval perioodil sektori töötajate arv 14% kokku 6 816 töötajani¹². Sarnases tempos kasvasid ka tööjõukulud (22%), müügitulu (20,7%), kuid ärikasum vähenes 61,8%. Kasumlikkuse vähenemist oli 2022. aastal võimalik täheldada ka sektoris Saare maakonnas, kuid antud langus oli oluliselt väiksem (Tabel 31). 2022. aastal oli sektori Saare maakonna ettevõtete müügitulu üle 59 miljoni euro, mis tähendab üle 60% kasvu võrreldes 2020. aastaga. Sektori loodav lisandväärtus kasvas eelkõige töötajate arvu ja sellest tuleneva tööjõukulude suurenemise tõttu 15,2%. Sektori toodangust enamus läheb ekspordiks ning olulisemad ekspordi sihtriigid on Soome, Rootsi ja Norra.

Tabel 31. Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine sektori üldnäitajad Saaremaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Näitajad	2020	2021	2022	Muutus 2022-2020
Müügitulu	36 409 555 €	41 789 565 €	59 100 249 €	62,3%
Ärikasum	3 558 335 €	3 386 274 €	3 338 971 €	-6,2%
Lisandväärtus	10 199 042 €	10 634 145 €	11 749 693 €	15,2%
Lisandväärtus töötaja kohta	34 225 €	33 975 €	33 380 €	-2,5%
Töötajate arv	298	313	352	18,1%
Keskmine palk	1 119 €	1 168 €	1 227 €	9,7%

¹² Majandusülevaade 2022. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

5.4 PUIDUTÖÖTLEMINE

Eestis tervikuna kasvas Puidutöötlemise sektori müügitulu 23,3%¹³. Töötajate arv jäi samale tasemele, kuid palgasurve tulemusena suurenesid tööjõukulud 10,9% ning ärikasum langes 11,5%. Saare maakonna Puidutöötlemise sektori ettevõtete 2022. aasta majandustulemuste kohta on keeruline järeldusi teha, kuna antud analüüsi koostamise hetkeks oli majandusaasta aruanne esitamata kahel olulisel ettevõttel. 2021. aastal andsid mainitud kaks ettevõtet tööd ligi 150 inimesele ja teenisid müügitulu üle 20 miljoni euro. Sellest tulenevalt ei peegelda Tabelis 32 kajastatud majandusnäitajate langused tegelikku situatsiooni sektoris. Teised olulised ettevõtted sektoris tõdesid, et sisendhindade tõusu ja üldise turu jahenemise tõttu langes 2022. aastal müügitulu ja kasumlikkus.

Tabel 32. Puidutöötlemine sektori üldnäitajad Saaremaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Näitajad	2020	2021	2022	Muutus 2022-2020
Müügitulu	29 260 150 €	43 464 749 €	19 215 986 €	-34,3%
Ärikasum	2 232 648 €	3 395 145 €	1 637 819 €	-26,6%
Lisandväärtus	9 534 640 €	12 126 508 €	5 977 928 €	-37,3%
Lisandväärtus töötaja kohta	25 980 €	30 165 €	29 304 €	12,8%
Töötajate arv	367	402	204	-44,4%
Keskmine palk	1 044 €	1 154 €	1 030 €	-1,4%

5.5 KUMMI-, PLASTITOODETE JA MINERAALIDE TOOTMINE

2022. aasta oli sektorile Eestis pigem keeruline – müügitulu ei kasvanud, töötajate arv langes 4% ja ärikasum kukkus koguni 35,5%¹⁴. Sektori ettevõtete, mis tegutsevad Saare maakonnas, majandustulemused olid oluliselt positiivsemad (Tabel 33). Müügitulu jätkas stabiilset kasvu küündides 2022. aastaks üle 31 miljoni euro ning samuti kasvas keskmine brutokuupalk 1 319 euroni. Kui võrrelda sektori ülejäänud 2022. aasta müügitulemusi 2021. aastaga, siis kasvu pigem ei toimunud. Sektori ettevõtted, kes Saare maakonnas tegelevad peamiselt kummidetailide tootmisega masina- ja autotööstustele, rõhutasid energiahindade kasvu negatiivset mõju kasumlikkusele.

Tabel 33. Kummi-, plastitoodete ja mineraalide tootmine sektori üldnäitajad Saaremaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Näitajad	2020	2021	2022	Muutus 2022-2020
Müügitulu	22 535 450 €	29 142 382 €	31 298 230 €	38,9%
Ärikasum	1 602 949 €	2 262 789 €	2 149 191 €	34,1%
Lisandväärtus	10 112 233 €	11 950 759 €	11 753 097 €	16,2%
Lisandväärtus töötaja kohta	26 894 €	27 410 €	29 164 €	8,4%

¹³ Majandusülevaade 2022. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

¹⁴ Majandusülevaade 2022. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Töötajate arv	376	436	403	7,2%
Keskmine palk	1 192 €	1 220 €	1 319 €	10,7%

5.6 METALLTOODETE TOOTMINE, V.A MASINAD JA SEADMED

Metalltoodete tootmise sektor müügitulu ja ärikasum kasvasid 2022. aastal vastavalt 21,8% ja 28,2%¹⁵. Samal ajal vähenes töötajate arv koguni 8,6%. Sektori ettevõtete, kes tegelevad Saare maakonnas, majandusnäitajad olid mõnevõrra kehvemad (Tabel 34). Võrreldes 2021. aastaga langesid 2022. aastal kõik olulisemad majandusnäitajad, vaid keskmine palk suurenes vähesel määral. Ettevõtted töid keerulise olukorra peamise põhjusena välja sisseostetavate materjalide hinnatõusu. Et kasumlikkust suurendada proovib sektor aktiivselt leida uusi eksporditurge.

Tabel 34. Metalltoodete tootmine sektori üldnäitajad Saaremaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Näitajad	2020	2021	2022	Muutus 2022-2020
Müügitulu	14 050 543 €	19 324 175 €	15 723 059 €	11,9%
Ärikasum	792 583 €	2 150 355 €	805 779 €	1,7%
Lisandväärtus	5 410 551 €	7 398 218 €	5 259 289 €	-2,8%
Lisandväärtus töötaja kohta	24 482 €	32 881 €	29 057 €	18,7%
Töötajate arv	221	225	181	-18,1%
Keskmine palk	1 172 €	1 313 €	1 345 €	14,7%

5.7 JAE- JA HULGIKAUBANDUS

2022. aastal kasvasid Eestis Jae- ja hulgikaubandus sektoris müügitulu 28,8% ja tööjõukulud 13,2%¹⁶. Kuna töötajate arv püsis praktiliselt muutumatuna, siis tähendab tööjõukulude kasv otseselt sektori keskmise palga olulist suurenemist. Müügitulu suurenemise taga oli kõige olulisemal määral toiduhindade tõus, mis kasvasid kogu aasta vältel. Saare maakonnas olid sektori trendid üldpildis väga sarnased (Tabel 35) – müügitulu ja keskmine palk kasvasid ning töötajate arv püsis stabiilne. Ainus erinevus, mis oli samas väga märkimisväärne, oli Saare maakonna Jae- ja hulgikaubandus sektori ettevõtete kasumlikkuse kasv. Võrreldes 2021. aastaga suutsid sektori ettevõtted 2022. aastal oma ärikasumit kahekordistada. Eestis kasvas võrdlusena 2022. aastal ärikasum vaid 7%. Põhjuste üle võib vaid spekuloida, kuid üldises kõrge inflatsiooniga majanduskeskkonnas, suutsid Saare maakonnas tegutsevad sektori ettevõtted teha kasumlikke otsuseid.

¹⁵ Majandusülevaade 2022. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

¹⁶ Majandusülevaade 2022. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Tabel 35. Jae- ja hulgikaubandus sektori üldnäitajad Saaremaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Näitajad	2020	2021	2022	Muutus 2022-2020
Müügitulu	189 714 369 €	193 367 559 €	230 887 150 €	21,7%
Ärikasum	12 298 850 €	10 805 039 €	20 741 164 €	68,6%
Lisandväärtus	33 508 039 €	33 857 900 €	47 743 521 €	42,5%
Lisandväärtus töötaja kohta	30 407 €	31 408 €	41 954 €	38,0%
Töötajate arv	1102	1078	1138	3,3%
Keskmine palk	974 €	1 075 €	1 202 €	23,4%

5.8 EHITUS

Ehitus sektori jaoks oli 2022. aasta väga edukas. Eestis tervikuna suurenes sektori müügitulu (18,6%), ärikasum (29,7%) ning tööjõukulud (15,3%)¹⁷. Saare maakonnas oli võimalik täheldada veelgi suuremaid kasvunumbreid (Tabel 36). Mõnevõrra üllatav on sektori kasumlikkus nii Saaremaal kui Eestis tervikuna, sest ehitussektori ettevõtted väljendasid avalikult sisendhindade kasvu hävitavat mõju projektide kasumlikkusele ja kogu sektori jätkusuutlikkusele.

Saare maakonda registreeritud ehitusettevõtted tegelevad peamiselt mitteeluhoonete ja teede ehitusega ning nende peamiseks tegevuspiirkonnaks on Saaremaa.

Tabel 36. Ehitus sektori üldnäitajad Saaremaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Näitajad	2020	2021	2022	Muutus 2022-2020
Müügitulu	76 482 621 €	91 228 403 €	114 176 019 €	49,3%
Ärikasum	4 840 660 €	6 399 975 €	7 499 278 €	54,9%
Lisandväärtus	23 831 100 €	27 149 726 €	32 328 694 €	35,7%
Lisandväärtus töötaja kohta	24 268 €	26 333 €	29 099 €	19,9%
Töötajate arv	982	1031	1111	13,1%
Keskmine palk	1 061 €	1 117 €	1 239 €	16,8%

¹⁷ Majandusülevaade 2022. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

5.9 PÕLLUMAJANDUS, METSAMAJANDUS JA KALAPÜÜK

Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük on traditsiooniliselt olnud väga stabiilsete majandusnäitajatega sektor, kuid 2022. aasta oli selles osas erandlik. Sektori müügitulu Eestis suurenes 29,3% ja seejuures ärikasum koguni 183,6%¹⁸. Suurt müügitulu kasvu registreerisid ka Saare maakonnas tegutsevad sektori ettevõtted, kuid kasumlikkus jäi seejuures oluliselt tagasihoidlikumaks (Tabel 37). Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektori lisandväärtus töötajata kohta on aasta-aastalt üks kõrgemaid Saare maakonnas. Suurimate käivetega ettevõtted maakonnas tegelevad piimakarjakasvatusega.

Tabel 37. Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektori üldnäitajad Saaremaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Näitajad	2020	2021	2022	Muutus 2022-2020
Müügitulu	52 266 412 €	49 822 608 €	64 264 442 €	23,0%
Ärikasum	9 931 974 €	11 121 760 €	12 210 505 €	22,9%
Lisandväärtus	24 037 338 €	26 970 874 €	29 565 956 €	23,0%
Lisandväärtus töötaja kohta	45 268 €	49 217 €	52 891 €	16,8%
Töötajate arv	531	548	559	5,3%
Keskmine palk	974 €	1 062 €	1 182 €	21,3%

5.10 VEONDUS JA LAONDUS

2022. aasta oli Veondus ja laondus sektori jaoks Eestis stabiilne. Üldises inflatsiooni keskkonnas suurenes müügitulu 14,5% ja kasvasid tööjõukulud 11,9%¹⁹. Ülejäänud näitajad kasvu ega langust ei näidanud. Sarnane oli aasta ka Saare maakonnas, kus tähelepanuväärseim trend oli keskmise brutokuupalga suurenemine 16,8% võrra (Tabel 38). Ülejäänud näitajate vähesed kasvu põhjusena toovad ettevõtted välja Ukraina-Vene sõjast tingitud energiahindade ja muude kulude järsku tõusu. Sektori müügikäibe languse taga on asjaolu, et alates 2022. aastast on Saaremaa Piimaühistu põhitegevusalaks Toiduainete tootmine, mistõttu kajastuvad antud ettevõtte andmed Töötleva tööstuse majandusnäitajates.

Tabel 38. Veondus ja laondus sektori üldnäitajad Saaremaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Näitajad	2020	2021	2022	Muutus 2022-2020
Müügitulu	41 824 787 €	54 431 416 €	47 646 778 €	13,9%
Ärikasum	3 128 478 €	3 051 772 €	2 883 834 €	-7,8%
Lisandväärtus	18 848 654 €	20 174 221 €	19 954 598 €	5,9%
Lisandväärtus töötaja kohta	31 258 €	32 434 €	34 704 €	11,0%

¹⁸ Majandusülevaade 2022. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

¹⁹ Majandusülevaade 2022. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Töötajate arv	603	622	575	-4,6%
Keskmine palk	1 058 €	1 153 €	1 236 €	16,8%

5.11 MAJUTUS JA TOITLUSTUS

2022. aasta oli Majutus ja toitlustus sektori jaoks tugeva taastumise 2020. ja 2021. aasta COVID-19 pandeemiast tingitud piirangutest. Eestis tervikuna kasvasid kõik olulisemad majandusnäitajad hüppeliselt: töötajate arv 18%, tööjõukulud 42,6%, müügitulu 53,9% ja ärikasum 131,5%²⁰. Saare maakonna ettevõtete kasvunumbrid olid 2022. aastal praktiliselt identsed (Tabel 39). Ainus oluline erinevus oli ärikasum, mis 2020. aasta kahjumiga võrreldes küll paranes, kuid jäi madalamaks 2021. aastal teenitud kasumist. Saaremaal tegutsevad ettevõtted tõid peamise põhjusena, mis majandustegevust negatiivselt mõjutas, välja 2022. aasta alguses kehtinud COVID-19 viiruse levikuga seotud piirangud (nt vaktsiinipassi nõue). Lisaks Ukraina sõjast tingitud kiire inflatsioon ja energiahindade tõus, mis mõjutasid oluliselt tarbijate käitumist. Ukraina sõda põhjustas samuti välituristide broneeringute tühistamise laviini.

Sektori suurimad ettevõtted Saare maakonnas tegelevad majutus-, toitlustus- ja spaateenuste pakkumisega. OÜ SPA Tours tegeleb seejuures suures osas väljaspool Saare maakonda.

Tabel 39. Majutus ja toitlustus sektori üldnäitajad Saaremaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Näitajad	2020	2021	2022	Muutus 2022-2020
Müügitulu	26 647 920 €	30 363 941 €	43 073 788 €	61,6%
Ärikasum	-2 445 036 €	1 059 904 €	757 402 €	131,0%
Lisandväärtus	9 357 170 €	13 923 697 €	16 005 064 €	71,0%
Lisandväärtus töötaja kohta	12 510 €	16 675 €	18 333 €	46,5%
Töötajate arv	748	835	873	16,7%
Keskmine palk	847 €	807 €	953 €	12,5%

²⁰ Majandusülevaade 2022. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium